Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 10 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 278 | Łódź, Niedziela 1 grudnia 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז זונטאג, כח מרחשון תר"צ | № 278

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מספד מר

היום, א' תולדות, כ"ח מרחשון, בשעה 4 לפנות ערב יערך מספד מר לפטירת הנדיב הנודע בצדקת פזרונו בישראל רחים ומוקיר רבנן

מוה"ר ר' אלכסנדר סענדער זצ"ל דישקין

בביהמ"ד קילינסקי (ווידזעווסקא) 29.

המספידים:

הגאון הגדול מרן
ר' איסר זלמן מלצר
שליט"א מסלוצק ר"מ דישיבת „עץ חיים" בירושלים תובב"א

הרב הגאון
ר' ישראל לעוו
שליט"א ר"מ דישיבת „תורת חסד" בלודז

הרב הגאון
ר' ארי' צבי פרצוביץ
שליט"א אב"ד דטראקי ועוד

רעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער **פאמיליע דישקין** צוליב דער פטירה פון

הרב ר' סענדער זצ"ל דישקין

זייט געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים

די פעראייניגטע
יודישע פליישער אין לאדז

דער לאדזער יודישער פליישער-פעראיין
פיעטריקאווער 24
דריקט אויס דער טיפגעטראפנער **פאמיליע דישקין**
צוליב דער פטירה פון אונזער עהרען-מיטגליד

נ"ע הרב ר' סענדער דישקין

דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל.
המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוו. פון לאדזער יוד. פליישער-פעראיין פעטריק. 24
ב. גרינבערג און שותפים.

הוי נפלה עטרת ראשנו
אחרי מחלה כבדה וממושכה גוע ויאסף אל עמיו ביום שב"ק
כ"ז מרחשון בשנת השלושים ושבע לימי חייו נ. ע.

נפתלי ב"ר יוסף אליעזר נ"י בערגפרייד (מעיר לאסק)

הלויה תהי' היום, ביום א' כ"ח מרחשון תר"צ בשעה 12
בצהרים מבית האבל צעגלניאנא 42. **השרוים בצער עמוק**
אשתו, בניו, בנותיו, אחיו, אחותיו ומשפחתו

Dr. med. A. WITOŃSKI
הארץ-און לונגען-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 80
טעל. 181-90.
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 5—7 אוו.

אשרייב-מאשין
ווערט געזוכט
צו קויפען
זיך צו ווענדען אין
רעכטסקאנסולענטען-ביורא
שקאלנא 6,
ביי פ. ראזענצווייג.

ס'זענען פארלוירען געווא-
רען 2 פראטעסטען: איינער
אויסשטעלער ב. נ. גאלדשטיין
צאהלבאר דעם 18.7. אין
גלאחנע, צווייטער איז אויס-
שטעלער ש. וישורקאווסקי
צאהלב. 30.8. אין גאסטינין
ביידע פראטעסטען ווערען ער-
קלערט פאר אונגילטיג. אפ-
צוגעבן געגען בעלוינונג
צו יוסף אייכלער
אלטשטאט 6. 12015

איבטערנאט און פערמע פאר יוד. קינדער אין העלענובעק
בורסע פאר יוגענד פאמארסקא 41A

היינט, זונטאג, דעם 1-טען דעצעמבער, האלב 12 פארמיטאג, ווערט פאר-
קומען **א הזכרה** צו די שלושים פונ'ם יונג-פארשטארבענעם

נ. ע. שמואל שטיינשניידער

און גלייכצייטיג קומט אויך פאר דער

חנוכת הבית פון דער בורסע פאר יוגענד — פון העלענובעק —

אלע פריינד פון דער פאמיליע שטיינשניידער, ווי אויך מיטגלידער
און סימפאטיקער פון העלענובעק ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

די פערוואלטונג
פון אינטערנאט און פערמע אין „העלענובעק"

!!! נור עטליכע טעג !!!

אגרויסער אויספערקויף פון קאסמעטיק

שפאט ביליג!

50 פראצענט ארטיקלען פון 15 ביז 30% ביליגער!

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט GRATIS פערשידענע איבערראשונגען

Perfumerja S. BUCHWAJC Piotrkowska 22
TELEFON 131-43

Łódzki Bank Depozytowy
S. A.

לאדזער
דעפאזיטען-באנק
אקצ. געז.
לאדז, פיעטריקאווער 5

נעהמט אן פערצינזטע פקדונות (ווקלאדען) אויף ביכלעך אין זלאטעס און אין פרעמדע וואלוטען פון 10 זלאטעס אן.

דאס אויסצאהלען קומט פאר אויפ׳ן ערשטען פערלאנג ביים פארשטעלען דאס פקדונות-ביכעל.

Łódź, Piotrkowska 5

עליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט דער געעהרטער קונדשאפט, אז די בירא פון פערשטארבענעם
מאנעלא ע״ה, **17 פיעטריקאווער 17**
(זאכאדניא 52) איז ווייטער טעטיג און עס וועט אלעס ווייטער ווי פריהער ערלעדיגט ווערען לויט דעם וואונש פון דער געעהרטער קונדשאפט.—
605 מיט אכטונג **ד. מאנעלא.**

אויפפאדערונג.

איך פאדער אויף מיין פעטער **יעקעל יארבערג** לאדז פידנאצנא 25, וועלכער האט מיר צוגענומען 63 טויזענד זל. און מיר געגעבען אייגענע וועקסלען, וואס באלד דער ערשטער איז נישט געצאהלט געווארען. איך האב די וועקסלען געלאזט אין קורס און בין דורכדעם גענצליך רואינירט געווארען. פאדער איך אויף, אז ער זאל מיר בעשטימען א צייט לד״ת אדער אפשר וויל ער שוין היינט אדורכקומען צווישען מענשען, וואס איך פאדער שוין די גאנצע צייט.
מיט אכטונג
אלתר יעקב זיידעמאן, בענדין

8-ונג, שטעפער-מייסטער!

מיר מאכען בעקאנט אלע לאדזער שטעפער-מייסטער, דאס דעם 14/12 ד. י. פינקטליך 5 אזייגער קומט פאר ביי דער אנוועזענהייט פון פארשטעהער פון מאגיסטראט און האנדווערקער-קאמער

די עפנונג פון שטעפער-צעך

אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערען אלע שטעפער-מייסטער אויפגעפאדערט צו קומען אויף דער

זעהר וויכטיגער פערזאמלונג

וואס קומט פאר היינט, דעם 1 דעצעמבער ד. י. פינקטליך 8 אווענד אין לאקאל פאלודניאווא 4. יעדער דארף מיטברענגען די האנדווערקער-קארטע. די יעניגע וואס האבען נאך נישט קיין האנדווערקער-קארטען, ווערען געבעטען דאס צו מעלדען אין פעראיין.
די פערוואלטונג.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ווערטען פריינד און חבר ה׳ **יאקוב קושעמיען**
מיט פרל. **גניא בלאושטיין**
ווינשען מיר זיי א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליכע פרעהליכע צוקונפט.
חברים: ראש, ניעבוכאוויטש, מאגילניצקי, שמיעמאנסקי, טורטשינסקי.

ערקלערונג.

אויף דער אויפפאדערונג פון מצבה-קריצער **ראוויט**, בושעזשינער 123, אין „נייעם פאלקסבלאט" נומער 275, אז איך זאל איהם בעצאהלען פאר די מצבה און די מויער פאר מיין זעליגען פאטער, ערקלער איך פאר דער עפענטליכקייט, אז דאס איז א געמיינער שקר, ער האט קיין מצבה נישט געמאכט, ווייל די מצבה שטייט שוין איבער 20 יאהר נאר ער האט בלויז ארומגעמויערט, פאר וועלכען ער האט פערלאנגט 60 זלאטעס און איך האב איהם צוגעזאגט 50 זלאטעס, וועלכע איך האב איהם בעצאהלט און פאר דער עפענטליכער בעליידיגונג ציה איך איהם צו צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט
מיט דרך-ארץ **דוד באראבקא.**

פראפ. פעראיין פון

ערנערונג-אינדוסטרי-ארבייטער

אין פוילען, אפטיילונג II אין לאדז, לאגעווניצקא 4.

קאמוניקאט.

לויט א בעשלוס פון 2 אלגעמיינע פערזאמלונגען פון 16 און 30 נאוועמבער ד. י. איז בעשלאסען געווארען: אז די

בעקער-ארבייטער

וועלען פון 30 נאוועמבער ד. י. **שוין נישט מעהר ארבייטען קיין 16, 18 און 20 שעה טאג נאר: 8 שעה טעגליך.**
מיר ווענדען זיך צו די ארבייטער, אז זיי זאלען זיך צופאסען צום בעשלוס.
מיר מעלדען די פראווינצער בעקער-ארבייטער אז זיי זאלען קיין לאדוש נישט קומען, ווייל עס הערשט אין בעקער-פאך א גרויסע ארבייטסלאזיגקייט.
די פערוואלטונג.

פאלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.
היינט, זונטאג, ד. 1/12, 8.30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסט. ארגאניזאציע (צעגעלניא 4) **פאפולער-וויסענשאפטל. פארלעזונג** אויף ד.ט.: **„דער ים המלח און זיין בעדייטונג פאר דער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל"**
פרעלעגענט: **אינזש. י. זשעלינסקי.**
איינגאנג פריי!
די נאהענטסטע פארלעזונג:
דינסטאג, 3/12, 8.30 אוו. ד״ר צבי זהר: „ארץ-ישראל-פראבלעמען".
12019

Dr. med.
B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8—$9\frac{1}{2}$ פריה און פון $3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$ נאכמ.

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקייטן
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אווענד.
צוריקגעקעהרט.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
[illegible]

צו דער חתונה פון פרל.
גאבריעלא גליקסמאן
מיט ה׳ **יוליוס שלעזינגער**
ווינשען מיר אונזער חשוב׳ן מיטארבייטער
א. שלעזינגער און פרוי
און דעם יונגען פאר דאס בעסטע גליק.
רעדאקציע „נייער פאלקסבלאט"

קליינהענדלער-פעראיין פון האלעס און מערק

אין לאדז, אנראדאווא 10.
היינט, זונטאג, דעם 1 דעצעמבער, 4 א זייגער נאכמיטאג, קומט פאר אין פעראיינס לאקאל

א מאסען-פערזאמלונג

אויף דער טאג-ארדנונג: די פראגע פון דער פראיעקטירטער נאוועלע פון אומזאץ-שטייער.
אלע מיטגלידער ווערען געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען מאסענוויז און פינקטליך צו ערשיינען.
די פערוואלטונג.

---

200 זל. בעלוינונג

בעקומט דער, וועלכער וועט מיר אנווייזען, אדער העלפען געפינען מיין אנגעשטאלטען יונגע **יוסף בענדזעל**, 17 יאהר אלט, ברונעט, מיטעל-וואוקס, פון דזיעלנא 31. וועלכער איז דעם 30 טען נאוועמבער ענטקומען מיט 1.500 זל., וועלכע ער האט בעקומען צו צאהלען וועקסלען און זאלכע נישט בעצאהלט.
דיסקרעציע געזיכערט.

J. Futerman
Łódź, Piotrkowska 54, tel. 106-54
skład dywanów i firanek

אכטונג, טישלער, דרעקסלער

און שניצער-מייסטער!

אין צוזאמענהאנג מיט דער

עפנונג פון צעך

אין לאקאל פאלודניאווא 4, וואס וועט פארקומען אין די נאהנטסטע טעג, ווערען אלע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער אויפגעפאדערט צו דעקלארירען זיך.
די, וואס וועלען נישט זיין דעקלארירט, וועלען נישט קענען אנטייל נעהמען אין די וואהלען צום צעך.
מיט אכטונג **די פערוואלטונג.**
11893

PEPEGE

קאלאשען און שניעגאווצעס

צו פאבריקס-פרייזען
צו בעקומען ביי דער פירמע
בערגער און פלאטא
לאדז נאוואמיעסקא 3, אין הויף, געוועלב 32.

לעכער מאשינאווע

ווערען אנגענומען אויסצונייהען צו ביליגע פרייזען
ביי **ג. נארדמאן**
29 צעגעלניאנא 29

לידידי האחים **מאקס ואברהם גורדון**
רגשי השתתפותי בצערם הכי חמים, במות עליהם גאה״ק זקנם איש התורה והצדקה
הרב ר׳ **אלכסנדר ס. דישקין** זצ״ל
חבל על דאבדין.
מגר. **ש. בוביז.**

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

1 זונטאג
דעצעמבער
כה מרחשון תר"צ
זון-אויפגאנג 7.19
זון-אונטערגאנג 3 30

קאנטראל-פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1889, 1902 און 1904

מארגען דארפען זיך צושטעלען

אין פ.ק.או. 1 (נאוואטארגאווא 18) שערעגאוועצעס פון רעזערוו און לאנד-שטורם מיט און אהן געוועהר (קאטעגאריע A C1 C2 און D) וואס זענען געבוירען געווארען אין 1889, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאליציי-קאמיסאריאטען און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

L Ł

אין פ.ק.או. לאדז II (נייע ציגעל-גאס 51) היינט, די געבוירענע אין 1904 י., וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14. פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

A B C D E F G H Ch I J K

טעקסטיל-ארבייטער גרייטען זיך צו א עקאנאמישער אקציע

(—) אויף דער היינטיגער וואך זענען בעשטימט פערזאמלונגען פון די טעקסטיל-ארבייטער וועגען אנהויבען אן עקאנאמישע אקציע. ס'וועלען אויך פארקומען פערזאמלונגען פון פאבריקס דעלעגאטען. ערום דער אקציע זאלען זיך פארשטענדיגען אלע טעקסטיל-פעראיינען, וועלכע זאלען פארנעמען אן אינטערווענץ צום ארבייטס אינספעקטאר און דורך די ארבייטער-דעפוטאטען. א חוץ רעגולירען די פערדינסטען, וועלען די ארבייטער אויך פאדערען, אז די אינדוסטריעלער זאלען אפהיטען די סאציאלע פעראָרדנונגען, היגיענישע בעדינגונגען פון ארביים, שאפען ושלאבקעס, ווענטילאציע פון די ארבייטס-זאלען א א.וו.

פרוי קיאווסקא איז אויפסניי ארעסטירט

(—) די פאריגע וואך האט אין לאדז אנגעמאכט א רושם דער סקאנדאל מיט א ברילאנטענער בראשקע, וועלכע פרוי קיאווסקא האט געוואלט אויסשווינדלען ביים יובעליר גאלדבערג. נאך דער ערשטער אויספארשונג איז פרוי קיאוווסקא בעפרייט געווארען. איצט האט די אויספארשונגס-מאכט פעראָרדנט זי צו ארעסטירען און פרייטאג האט מען זי טאקי ארעסטירט און איבערגעפיהרט אין דער טורמע אויף קאפערניקא גאס.

אין גיכען וועט זיין דער פראצעס פון מאקס בארנשטיין

ווי מ'טיילט אונז מיט איז דער ענין וועגען דעם מארד, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען מיט עטליכע חדשים צוריק אין דער שענק, אויף רוג פאמארסקא און ווסכאדניא שוין אריבער אינ'ם לעצטען סטאדיום. דער אויספארשונגס-ריכטער האט שוין פערענדיגט די אויספארשונג און האט די אקטען איבערגעשיקט צו דער פראקוראטור און אויף איינער פון די נאהנסטע זיצונגען פון דער ווירטשאפטס-אפטיילונג ביים קרייז-געריכט וועט בעשטימט ווערען דער טערמין פון „בלינדען-מאקס" פראצעס. ער וועט בעשולדיגט ווערען אין אויספיהרען א מארד בעת אן אויפרעגונג, איהם דראהט 4 יאהר טורמע. ווי מ'גיט איבער, וועט די פאמיליע פון מאקס'ן א חוץ דעם אפיציעלען פערטיידיגער, נאך שטעלען אן אייגענעם אדוואקאט. די פאמיליע פון דערמארדעטען פערפיהרט אויך א ציווילען פראצעס.

דער „בלינדער-מאקס" פערהאלט זיך אין טורמע זעהר רוהיג. די ערשטע צייט האט ער שטארק געבענקט נאך זיין יונגער פרוי און קינד. איצט איז ער איינגעפאלען אין אפאטיע און אינטערעסירט זיך נאר מיט'ן טערמין פון זיין פראצעס.

פארוואס קומט עס אזוי די יודישע קינדער?

אינטערפעלאציע פון פרעזעס ראטמאן מינצבערג צום מאגיסטראט

אויף דער לעצטער זיצונג פון שטאט-ראט האט ראטמאן ל. מינצבערג, פרעזעס פון דער לאדזער קהלה אריינגעטראגען אן אינטערפעלאציע וועגען פאלגענדיגען ענין.

אויף קילינסקי-גאס 121 האט זיך געפונען א פאלקס-שול (פאווסעכנע שולע) אין וועלכער עס האבען זיך געלערנט די יודישע קינדער פון יענער געגענד. ביים אנהויב פון שול-יאהר האט מען דעם לאקאל פון דער שולע איבערגעגעבען פאר א דייטשער שולע און די יודישע תלמידים האט די שול-מאכט אריבערגעפיהרט אין אנדערע שולען, דהיינו, א טייל קינדער — אין דער שולע אויף גלובנע 30 און דעם גרעסטען טייל — אין דער שולע אין גדאנסקא 91. וואס אנבעלאנגט די ערשטע שולע געפינט זיך אין היגיעניש-סאניטארישער הינזיכט אויף גאר א נידריגער מדרגה. די בעדינגונגען זענען דארט אזעלכע, אז ס'קומט אויס 5 קינדער צו זיצען אויף איין באנק און בכלל ווי ס'דריקט זיך אויס דער אינטערפעלאנט, דערמאהנט דארט דער מצב די לערן-בעדינגונגען פון מיטעלאלטער.

די צווייטע שולע ווידער איז זעהר ווייט פון די וואוין-ערטער פון די קינדער, וועלכע מוזען אהין פאהרען מיט'ן טראמוואי און זיך צוויי מאל איבערזעצען.

פרעז. מינצבערג פרעגט אלזא אן דעם מאגיסטראט, פארוואס עס זענען געמאכט געווארען אזעלכע ענדערונגען, וואס בע'עוולה'ענען די יודישע שול-קינדער.

לאווניק סמאליק, דער לייטער פון דער שול-אפטיילונג, האט צוגעזאגט מיט דעם ענין זיך צו בעקענען און עווענטועל אננעמען די געהעריגע מיטלען.

ראטמ. האלענדערסקי האט אינטערוועניר וועגן די אנפאלן פון די אספאלט-ארבייטער אויף יודישע פערבייגעהער

ווי מיר האבען שוין פרייטאג מודיע געווען האבען דאנערשטאג אין אווענד אויפ'ן פרייהייטס-פלאץ די אספאלט-ארבייטער בעפאלען א גרופע פערבייגעהער יודישע יונגעלייט און עטליכע פון זיי זענען שטארק צוקלאפט געווארען.

פרייטאג האט ראטמ. האלענדערסקי וועגען דעם ענין אינטערוועניר ביים לאווניק פון דער בוי-אפטיילונג איזדעבסקי און איהם אויפמערקזאם געמאכט, אז די געזעלשאפטליכע מיינונג מאכט פעראנטווארטליך דעם מאגיסטראט פאר דעם כוליגאניזם פון די ארבייטער. לאווניק איזדעבסקי האט ערקלערט, אז דער מאגיסטראט קען דירעקט נישט האבען קיין ווירקונג אויף די ארבייטער, ווייל זיי ווערען אנגעשטעלט דורך דער „אספאלט געזעלשאפט". לאווניק איזדעבסקי האט זיך אבער געווענדעט צו דער געזעלשאפט מיט א פאָדערונג, אז זי זאל אנזאגן די אויפזעהער נישט צוצולאזען צו קיין צוזאמענשטויסען מיט די פערבייגעהער. ער האט זיך אויך געווענדעט צו דער פאליציי-מאכט, אז אויפ'ן פרייהייטס-פלאץ זאל אוועקגעשטעלט ווערען א שטארקערע פאליציי-אויפזיכט, וועלכע זאל אינטערוועניר ען אין פאלען פון קריגערייען אדער סכסוכים, וועלכע די ארבייטער רופען ארויס מיט די פערבייגעהער.

צוזאמענפאהר פון פריזיער-צעך

די פריזיר-מייסטער האבען לעצטענס ענטוויקעלט אן אקציע, אז ס'זאל זיי דערלויבט ווערען צו האלטען אפען זייערע אנשטאלטען זונטאג פארמיטאג אין פערלויף פון 3 שעה. די פריזיר-ארבייטער דאגעגען פיהרען א קאנטער אקציע און נעמען אן אלע מיטלען אויף אפצוהיטען דעם 8 שעהדיגען ארבייטס-טאג, 46 שעהדיגע ארבייטס-וואך מיט א 42 שעהדיגען איבעררייס פון שבת אווענד ביז מאנטאג פריה.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האבען די פריזיר-צעכען אין פוילען צוזאמענגערופען אויף היינט זונטאג א צוזאמענפאהר קיין ווארשא. אויפ'ן צוזאמענפאהר זאלען בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען עטליכע שעה ארבייטען זונטאג און וועגען אריבערטראגען די צענטראלע פון פויזען קיין ווארשא. דער צוזאמענפאהר זאל ארויסשיקען א דעלעגאציע מיט א מעמאריאל צום האנדעלס- און ארבייטס מיניסטאריום.

דער פריזיר-ארבייטער-פעראיין האט אויך צוזאמענגערופען זייער א קאנטרא צוזאמענפאהר אין ווארשא אויפ'ן זעלבען טאג, אין לאדז זענען פארגעקומען די וואהלען צום צוזאמענפאהר פון די מייסטער, אין לאדז האט עקזיסטירט אן אלגעמיינער פריזיר-צעך. די בעציהונגען זענען אבער דארט געווען אזעלכע, אז די גרעסטע צאהל יודען האבען פון דארט געמוזט א ויסטרעטען און בילדען א בעזונדערען יודישען צעך. איצט זענען פארגעקומען די וואהלען אין ביידע צעכען, אין קריסטליכען צעך זענען געוועהלט געווארען אלס דעלעגאטען די ה"ה זאלדבערג (א יוד) און קוויטש. ביי די יודען זענען אלס דעלעגאטען צום צוזאמענפאהר געוועהלט געווארען די ה"ה גרינוואלד, ראטמאן, גרויזאם און פראגא. נאך דער פערזאמלונג האבען זיך אבער די קריסטליכע פריזיער ארומגעזעהן, אז זיי זענען בעגאנגען א „פעהלער" און ווען ה' זאלצבערג איז געקומען אין קאנצעלאריע פון געמישטען פריזיער-צעך אויפצונעהמען זיין בעפולמעכטיגונג אויפן צוזאמענפאהר, האט מען איהם ערקלערט, אז ער וועט נישט פאהרען אויב ער וויל זאל ער פאהרען פונם יודישען צעך. ס'האבען גישט געהאלפען קיין שום טענות און אנשטאט ה' זאלצבערג'ן האט דעם מאנדאט צום צוזאמענפאהר פונם געמישטען צעך בעקומען א צווייטער פוילישער פריזירער ה' באלק.

איינער, וועלכער איז געווען דריי

ארעסטירט א ראפינירטען פערברעכער

(ב) די לאדזער אויספארשונגס-מאכט האט שוין א לענגערע צייט געהאלטען אויפ'ן אויג איינינע פערזאן פון דער פערברעכערישער וועלט, וועלכע האבען גראסירט אין דער געגענד פונ'ם לאדז-פאבריטשנע וואקזאל, אויף סקלאדאווע, וועגנלאווע.

איינע— א פראסטיטוטקע וועלכע איז געווען בעקאנט אונטערן נאמען „ציגאניכא", האט בעשמט אלס אויסערגעוועהנליך שטארקע, און זי פלעגט אויספיהרען גנבית.

א צווייטער, גערופען „דער קעניג פון לאדזער פראגע" אדער „ציגאן" האט געהאלטען אין א מורא די גאנצע געגענד, און א דריטער א יונגערמאן פון א 20—25 יאהר א געבוירענער אין לאדז, עפעס א „סאלאנאוויעץ" מיט וועלטליכע מאנירען, וועגען איהם איז אויך געווען בעוואוסט אז ער רעדט שלעכט פויליש מיט א דייטשען אקצענט, און איז אן עלעגאנט.

די אויספארשונגס-פאליציי האט זיך די גאנצע צייט געפונען אויף די שפורען פון די פערברעכער, עס האט זיך אבער נישט איינגעגעבען קיין מאל זיי צו פערהאלטען, זיי האבען געהאט עפיס אן איבערנאטירליכען חוש צו פיהלען אין דער נאהענט פאליציי-אגענטען און זיך ארויסדרעהען בעצייטענס.

לעצטענס האבען דריי געהיים-אגענטען פערהאלטען די „ציגאניכע", וועלכע איז זיי אונגעריכט אנטגעגענגעקומען. אויף רוג זשעלאזנע און פיעטרקאווער האבען זיי די דאמע ארעסטירט, אריינגעזעצט אין א דראזשקע און אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט.

דא האבען זיך בעת דער פערזענליכער רעוויזיע פון דער „ציגאניכע" ארויסגעוויזען סענסאציאנעלע זאכען: עס איז נעמליך פעסטגעשטעלט געווארען, אז די „ציגאניכע" איז אייגענטליך אן איבערגעטוענע מאנספערשוין און איז דערביי נישט עמיצער אנדערש ווי „ציגאן" אליין. ווייטער האט מען ביי דעם „ציגאן-ציגאניכע" געפונען א געפעלשטען פאס אויפ'ן נאמען פון נאוואק; אונטער דעם נאמען איז געווען בעקאנט דער פערברעכערישער „עלעגאנט". עס איז אלזא געווען איין פערזאן אין דריי געשטאלטען.

אבער גאר סענסאציאנעל איז געווען די ענטדעקונג. אז דער „איינער אין דריי געשטאלטען" איז פאקטיש א לאדזער יונגערמאן, א זוהן פון א לאדזער אינדוסטריעלער ה' פינקע. דער יונגערמאנטשיק איז אלט 26 יאהר הייסט ערווין פינקע.

בשעתו איז ערווין פינקע פון דער „גאלדענער יוגענד" געווען א שטענדיגער בעזוכער פון אלע לאדזער לאקאלען „מאלינאווע", „לובר", „טעאטראלקע". אין יאהר 1925 האט מען איהם צוגענומען אין מיליטער. ער איז פון מיליטער ענטלאפען און ווען ער איז אהיימגעקומען, האבען די עלטערן געשלאסען פאר איהם די טיר. די זשאנדארמעריע האט ארויסגעשיקט נאך דעם דעזערטיר פלוג-בריף, דאן האט פינקע זיך געשאפען איין פאלשען פאס אויפ'ן נאמען פון נאוואק. אין אנפאנג האט ער געלעבט פון קליינע הלואות ביי גוטע פריינד און בעקאנטע, ווען עס איז שוין נישט געווען ביי וועמען צו בארגען, האט ער אנגעהויבען פון קליינע פערברעכערס ביז ער איז איבערגעגאנגען אויף א גרעסערע, אזוי ווייט ביז ער איז געווארען דער ראש פון דער אונטערוועלט אויף סקלאדאווע און וועגנלאווע. זיינע אונטערטעניגע האבען איהם געפאלגט געהאט גרויסען דרך-ארץ פאר זיין „וועלטליכקייט" און מורא געהאט פאר זיין קולאק.

באלד נאכדעם ווי דאס אלעס איז בעקאנט געווארען דער פאליציי האט מען א דורכגעפיהרט א קאנפראנטאציע צווישען דעם פערהאלטענעם מיט דער פאמיליע פינקע. די עלטערן האבען דערקענט זייער זוהן.

מען האט דעם חברה-מאן ארעסטירט.

שניעגאווצעס, קאלאשן

די מאדערנסטע זענען אנגעקומען אין גרויסע קוואנטומס פון די פאלגענדע פאבריקען:

PEPEGE— Sp. Akc. Grudziądz
SCHWEIKERT — Łódź
TRETORN — Szwecja
KWADRAT — Ryga

צו די ביליגסטע פאר-סעזאן-פרייזען הורט און דעטייל-לאגער

M. FANTULIS w ŁODZI
OGRODOWA 2 (róg Nowomiejskiej), Tel. 161-96

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט-, האר און וועגערישע קראנקהייטען, סענער-שטעכע, דישע און ראק, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראפיע.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

איבעראשענדע נייעס!
צוליב דער קריטישער צייט האב איך פערקלענערט די פרייזען פון אלערליי קאסמעטיק, ווי:
טואלעט=זייפען, פערפומען, פודערן, קעלנישע וואסערן א. א.
איסערדעם האב איך פארגעברייט פאר דער געעהרטער קונ שאפט
אנ׳איבעראשענדע פרעמיע ביי יעדען איינקויף ווערט ארויס-געגעבען א קופאן, פערזעהען מיט מיין פירמע-שטעמפעל. ביים צושטעלען אזעלכע 10 קופאנען בעקומט דער קויפער
בחנם
א אריגינעלע אמעריקאנער זשילעט-מאשינקע — אדער ליט וואונש — 1/4 טוץ ערשטקלאסיגע טואלעט=זייף
קומט און איבערצייגט אייך — נוצט אויס די זעלטענע געלעגענהייט! — קומט און איבערצייגט אייך
מיט אכטונג
פערפומעריע J. DRUKIER ZAWADZKA 11
TEL. 175-92.

ווער עס איז בעפרייט פון מיליטער-שטייער

די וואיעוואודזטווע האט בעקומען א צירקו-לאר פון אינערן-מיניסטעריום וועגען מיליטער-שטייער. פערזאנען וואס זענען בעפרייט געווארען פון מיליטער-דינסט דורך א מעדיצינישער רעוויזיע און זענען פערעכענט געווארען צו דער קאטעגאריע „צע״, „דע״ און „ע״ דארפען נישט צאהלען.

ביז איצט האבען די אלע פערזאנען געמוזט דעם שטייער צאהלען.

הילף פאר ארבייטסלאזע

(2) וואיעוואדע יאשטשאלט האט געגרינדעט א געזעלשאפטליכען קאמיטעט, וועלכער וועט זיך פערנעהמען מיט זאמלען פראדוקטען און מלבושים פאר די היגע ארבייטסלאזע אין שייכות מיט ן אל-געמיינעם ווינטער.

ערעפנונג פון א בורסע

היינט האלב 12 פארמיטאג קומט פאר די ערעפנונג פון א בורסע פאר דער אונטערוואקסענ-דער יוגענד, וועלכע זענען ערצויגען געווארען אין אינטערנאט העלענובעק.

דער לאקאל, בעהייצונג און בעלייכטונג פאר דער בורסע האט געשענקט דער היגער כלל-טוער א. שטיינשניידער אין זיין הויז אויף פאמארסקא 41, די בורסע וועט טראגען דעם נאמען „בית-שמואל" אויפן נאמען פון פערשטארבענעם זוהן פון ה׳ שטיינשניידער.

אין קאמף מיט דער שארלאך-עפידעמיע

אין דער וואיעוואדזטווע איז אונטערן פאר-זיץ פון דאקטאר סקאלסקי פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט צו בעקעמפען די שארלאך-קראנקהייט און פערהיטען די שול-קינדער פון דער שרעקלי-כער עפידעמיע. עס איז בעשלאסען געווארען איינצוארדנען א ברייטע אקציע פון אימפונגען געגען שארלאך.

אויף זונטאג דעם 8 דעצעמבער האט דער קאמיטעט איינגעלאדען אויף א פארטראג וועגען דער פראגע דעם דאקטאר-דאצענט העלענא שפא-ראוו. דער פארטראג וועט פארקומען אין שטאט-ראט.

פון געריכט

מארד=פראצעס

אין קרייז-געריכט איז בעהאנדעלט געווארען דער פראצעס געגען דעם 20 יעהריגען מאקס קאספשאק, 25 יעהריגען יאן קאלאס, 24 יעהריגען טעאפיל גראבאווסקי און 29 יעהריגען פיאטר סטראטשינסקי בעשולדיגט אין דערהרגענען בעת א פערוויילונג זייער קאלעגע מיכאל טאמאלאק.

די סעקציע פון דעם ערמארדעטען טאמאליאק האט פעסטגעשטעלט, אז ער האט געהאט 26 מעסער-וואונדען און עטליכע צעהגדליג וואונדען געמאכט מיט טעמפע מכשירים.

דאס געריכט האט פערמשפט קאספשאקען אויף 6 יאהר טורמע קאלאסען און גראבאווסקין צו 5 יאהר שווערע טורמע און סטראטשינסקין פרייגעשפראכען.

פון ציוניסטישען פאלקס-אוני-ווערזיטעט

היינט זונטאג אווענד קומט פאר אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אר-גאניזאציע (צעגעלניאנא 4) א פארלעזונג פון אינזש. י. זשעלינסקי א. ד. ט.: „דער ים-המלח און זיין בעדייטונג פאר דער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל".

די סבה פון דער בוי=קאטאסטראפע אויף זשעראמסקא גאס

דער שטעטישער סטאראסטע האט פעראר-דענט, אז אויפן ארט פון דער בוי-קאטאסטראפע אויף זשעראמסקא 65, זאל אוועקגעשטעלט ווערען א פאליצי-וואך און, אז פון די צוויי נאהענסטע הייזער און פון דער שכנישער פאבריק, פון ארנער זאלען דערוויטערט ווערען די לאקאטארען.

פרייטאג האט א געמישטע קאמיסיע פון דער וואיעוואודזטווע און שטעטישער סטאראסטווע אויסגעפארשט די סבות פון די קאטאסטראפע. ווי די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט איז די סבה פון דער קאטאסטראפע געווען די שלעכטע מישונג, וואס מ׳האט בענוצט צום צונויפקלעבען די ציגעל. דער פראטאקאל פון דער קאמיסיע איז איבערגע-שיקט געווארען צו דער וואיעוואודזטווע און צו דער פראקוראטור.

בעשולדיגט יענעם און אליין אריינגעפאלען

(—) מיט א פיר חדשים צוריק האט אנגע-מאכט א טומעל דער ענין מיט׳ן סערושאנט זשוק פון פעטריקאוו, וועלכער זאל האבען געהאנדעלט מיט „פשעפוסטקעס" און לעבענס-מיטעל. אלע שע-רעגאוועס" האבען געוואוסט, אז פאר א „פשע-פוסטקע" מוז מען דעם סערושאנט בעצאהלען ביז 50 גר. א חוץ דעם פלעגט זשוק פאר זיך צוגנהע-מען די לעבענס-מיטעל פאר די זעלנער, וואס פלעגען אוועקפאהרען אין אורלויב. סערושאנט פונם צוועלפטען 25-טען פולק, שטראמסקי האט וועגען דעם געמאלדען דער העכערער מאכט. זשוק איז דריי מאל גע׳משפט געווארען, אבער דער פראצעס פלעגט אלץ אפגעלייגט ווערען. דעם לעצטען מאל האט די אויספארשונג אנגענומען א נייע ווענדונג, דער הויפט-עדות שטראמסקי האט זיך אזוי פער-פלאנטערט, אז אויף איהם איז געפאלען א חשד, אז ער האט אויך אנטיילגענומען אין די שווינדלען און ער איז אויך צוגעצויגען געווארען צום פראצעס. דעם 20. ה. ח. וועט ער גע׳משפט ווערען צוזאמען מיט זשוקן.

א גנבה ביי א רעיענט

(2) נעכטען ביינאכט איז אין צענטער פון שטאט אויף נארוטאוויטש 1 ביים רעיענט קושע-מעניעצקי פארגעקומען א דרייסטע איינברוך-גנבה.

די פרטים פונ׳ם איינברוך זענען פאלגענדע:

ארום 7 א זייגער אינדערפריה ווען דער וואושנע וואצלאוו מארטשאק איז געקומען אויפ-רוימען דאס ביורא האט ער בעמערקט, אז ביינאכט האבען דאס ביורא בעזוכט „געסט", ווייל די שלע-סער פון די טירען זענען געווען אפגעריסען און אין ביורא אין אלע דריי צימערן זענען געווען צע-ווארפען פאפירען, צושיט אש א. ד. גל.

מארטשאק האט באלד אלארמירט די פא-ליציי, דעם רעיענט קושעמיענעצקי און קאסירער מיקאלאי מאלטשינסקי.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די רויבער האבען אויפגעבראכען די אייזערנע קא-סע. זיי האבען אבער נישט געטראפען קיין גרויסע סומע געלד. עס איז אין קאסע געבליבען נאר 350 זל. קליינגעלד. גרעסערע סומען נעהמט דער רע-יענט געוועהנליך א היים. אויך די 350 זל. קליינ-געלד זענען געבליבען אין קאסע צופעליג, ווייל אין אווענד איז אריינגעקומען א יונגערמאן בעטען, מען זאל איהם אויסטוישען די 350 זל. קליינגעלד אויף פאפיר-אסיגנאציעס — דאס ראזיגע קליינ-געלד איז געבליבען אין קאסע.

די איינברעכער האבען זייער שטיקעל ארבייט אפגעטון געשיקט, נישט געלאזט נאך זיך קיין שפור געארבייט אין הענדשקעס א. ד. גל. און דאך איז געבליבען א שפור נאך זיי: א האנד-טיכעל מיט די איניציאלען „ק. ל.".

די פאליציי זוכט אויך דעם יונגענמאן, וועל-כער האט געטוישט דאס געלד; מען מיינט, אז דאס איז ער ארויסגעשיקט געווארען דורך די גנבים, כדי זיך איבערצייגען, אז אין דער קאסע איז פערהאן געלד.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.
לעצטע פארשטעלונגען פון אונזערע געסט און אמעריקאנער קינסטלערין
בערטא זאסלאווסקא שלמה הערשקאוויטש און לעאן געטליכערמאן
היינט, זונטאג, ד/ם 1 טען, 9 א זייגער אין אווענד צ׳ם 2-טען מאל
דער לעצטער שלאגער, וועלכער האט איבערגעל דעם גרעסטען ערפאלג מיט געזאנג און טענץ
די פרוי פון גאס
אין 4 אקטען פון האנס מילער, בעארב״ט און רעזשיסירט פון רודאלף זאסלאווסקי.
ראלען: אנא-זאסלאווסקא; מוזיקער-געטליכערמאן; פ״צנק-הערשקאוויטש
בעמערקונג: פ״ר קינדער פערבאטען!
מאנטאג, ד. 2-טען, 9 אין אווענד גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2⁵⁰
די ליבלינגס-פיעסע פון לאדזער פובליקום
דער גאלדענער שידוך
אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון מ. שווארץ
ראלן: ליזא-זאסלאווסקא; האפמאן-געטליכערמאן; פיל׳פ-הערשקאוויטש
ס׳גאנצע אנסאמבל (ליט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכאראווסקי, ניהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

די לעצטע אויטאמאביל-פארפאלען
ווייזען דערויף אז, אז מ׳דארף זיך פערזיכערן פון אומגליקס-פאלען.
דער אבצאהל פאר 10.000 זל. פערזיכערונגס-סומע בעטרעפט אויף א יאהר נור 12⁵⁰ זל.
JEN. REPR. TOW. UBEZP.
„VITA" Łódź, Narutowicza 40
telefon 213-98.

אויפרוף פון חסד של אמת ומנחמי ובלים

לאדזשער בירגער! די לעצטע טרויעריגע פאלען פון שרעקליכער נויט, מיט וועלכער אונז קומט זיך אויס צוזאמענצוטרעפען, ווען ביי מענשען, איז נישט געבליבען צומאל אויף קיין ליכט אנצוצינדען ביים מת ר״ל. און די פערבליבענע קינדער שרייען און לארמען יתומים היינו, האבען אונז געבראכט צום בעשלוס צו גרינדען ביים פעראיין א שפעציעלע זייטיגער הילף ביי א טויטענפאל ר״ל מיט פאנד פון 10,000 זל.

לאדזשער בירגער, מיר פערלאנגען נישט פון אייך קיין אויסערגעוועהנליכע מאטעריעלע אונטער-שטיצונג, מיר ווילען נאר אייער גוטען ווילען און אייער איינענעם אינטערעס, און זאגט נישט „ולאחד ואין שני", כ׳בין אליין גענוג רייך און געזונד, כ׳דארף נישט קיינעמס הילף. און קיינעם העלפען. רעדט דער, וואס איז ביי זיך אנזי זיכער און פעסט צם „בן ולאח אין לו" דער פערזארגט נישט זיין אייגען קינד לאזט נישט איבער קיין גוטען ברודער, ער זאל איהם אונטערשטיצען. דען שטענדיג איז בעסער שניהם, מן האחד, ווען איינער שטיצט דאך אונטער דעם צווייטען, און ווער שמועסט נאך פון טויזענ-טער, וואס פערוואנדלען זיך אין איין קערפערשאפט איז געווים „והחוט המשולש במהרה לא ינתק" וועט אויף תמיד פערבלייבען, אי דעם זינען ווילען מיר דאס גרינדען. מיר בעטען אייך צו ערשיינען אין אונזער ביורא פיעטריקאווער 34, וועלכע איז טע-טיג א גאנצען טאג און דא זיך ערפאהרען גענויערע פרטים. צו דעם צוועק רופען מיר אנ׳אויסער-געוועהנליכע פערזאמלונג דעם 8. דעצעמבער.

די פערוואלטונג.

געכאפט איינעם פון די קאסע-ברעכער אין דער זגער-זשער באנק

(—) די אויספארשונג ארום דער קאסע-איינ-ברוך אין זגערזשער אינדוסטרי באנק, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען די פאריגע וואך האט גע-פיהרט דערצו, אז די קאסע ברעכער שטאמען פון ווארשא. ווי ס׳שטעלט זיך ארויס זענען זיי געקו-מען אויף אנ׳אייגענעם אויטא, וועלכע איז שפע-טער אפגעפאהרען קיין קראקאוו. איצט איז איי-נער פון די איינברעכער ארעסטירט געווארען אין ווארשא, בעת ער האט געוואלט אויף דער ווא-רשאווער בערזע פערקויפען אקציעס פון דער אקצי-געזעלשאפט בארסק אין זגערזש. דעם ארעסטיר-טען ברענגט מען קיין זגערזש, וואו ער וועט גע-נוי אויסגעפארשט ווערען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), ק. כאנד-זשינסקי (פיעטריקאווער 164), מ. ראזענבלום (צעגעלניאנא 12), גארפיין (ווסכאדניא 54), י. קאפסאווסקי (נאוואמיעסקא 15)

א שרפה אין א ביר-ברויעריי

אין אנשטאלט ברויעריי אויף פאמארסקא 36 איז אויסגעבראכען א שרפה, ס׳האבען גע-ברענט די שאפעס מיט קארקען, מיטלעס, שמיר-אייל א. אז. וו. דער וועכטער, וועלכער האט בע-מערקט די שרפה האט ארויסגערופען די פייער-לעשער, וועלכע האבען די שרפה איינגעלאשען. די היזקות זענען בערייטענדע. די סבות זענען נאך נישט פעסטגעשטעלט.

די צאהל פון שעהנע פרויען

ווערט אלץ גרעסער אויף דער וועלט

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער מענשליכער שארבען איז גרעסער געווארען, ווייל דער מענש האט זיך ארויסגעריסען פון דער היות-וועלט מיט צעהנדליגער טויזענטער יאהרען צוריק. דער מענשליכער פנים איז אויך שעהנער געווארען, און ווערט אלץ שעהנער אין פערלויף פון יאהרען. היסענשאפטסלייט, וואס פערנעמען זיך מיט די פאר-שונגען און אונטערזוכונגען פון דעם מענשליכען קערפער און פון דער מענשליכער ענטוויקלונג, זאגען, אז די צוקונפטיגע פרוי וועט זיין שטארקער און שעהנער ווי איצט. דער מאן וועט זיין עטוואס איידעלער אין קערפער און קליגער. קלוגשאפט און שעהנקייט ווערט אלץ פערמעהרט אויף דער וועלט. היינט צו טאג זענען דא אין דורכשניט מעהר שעהנע פרויען ווי אין די פערצייטיגע דורות.

ווען מען רעדט וועגען די ענדערונגען, וואס גיי מען פאר אין דעם מענשליכען קערפער, דארף מען ווערב אין זינען האבען, אז די דאזיגע ענדערונגען קענען נישט בעמערקט ווערען אין פערלויף פון א צעהנדליג יאהר און אויך נישט פון א הונדערט יאהר. געלערנטע וויסען פון די דאזיגע ענדערונגען נאר דאן, ווען זיי פערגלייכען די פערבליבענע סקע-לעטען פון אמאליגע צייטען מיט די סקעלעטען פון היינטיגע מענשען.

אויף א צוזאמענפאהר פון געלערענטע און פילאזאפען, וואס איז לעצטענס פארגעקומען אין פילאדעלפיא, האט מען פיל גערעדט וועגען די דא-זיגע אלע זאכען. עס זענען דארט פון די געלערענטע ארויסגעזאגט געווארען זאכען, וואס זענען זעהר שמייכעלהאפט פאר אונז. עס זענען אבער אויך ארויסגעזאגט געווארען זאכען, וואס זענען נישט אזוי שמייכעלהאפט. איינער א פראפעסאר האט, למשל, געזאגט, אז מיט די האר פון דעם מענשליכען קאפ האלט עס זעהר שמאל. עס ווייזט זיך ארויס, האט דער פראפעסאר געזאגט, אז האר אויף דעם מענשליכען קערפער וועט ווערען אלץ ווייניגער. מענשען נעמען איצט אן אלע מיטלען צו קעמפען געגען האר וואס פאלען אויס. מען וויל נישט האבען קיין פלעכעל. אבער אין די צוקונפטיגע דורות, האט דער פראפעסאר געזאגט, וועלען אלע האבען פליכעס.

נאך א נבואה האט מען געהערט אויף דעם וויסענשאפטליכען צוזאמענפאהר אין פילאדעלפיא, וואס דארף זיין זעהר אנגענעם פאר דענטיסטען. א פארשער פון דעם בוי פון דעם מענשליכען קער-ווען דער מענשליכער מויל וועט לייזיג ווערען.

[illegible] האט געזאגט, אז עס האט אויך זעהר שמאל מיט די מענשליכע ציינער. עס וועט קומען א צייט,

אויף דעם דערמאהנטען צוזאמענפאהר האט זיך שטארק אנגעזעהן דער געלערענטער, ד"ר הרדליקא, און דער נאמען זיינער איז טאקע א שווערער, אבער א גרויסער געלערענטער איז ער סיי. פון זיין לעקציע וועגען די ענדערונגען אין דעם מענשליכען קערפער קומט אויס אזוי:

אין צעהן טויזענד יאהר ארום וועט דער דורכשניטליכער מאן זיין העכער און שטארקער. ער וועט האבען א גרעסערען שארבען און א גרע-סערע מאכט. דער קאפ וועט האבען ווייניג האר, אבער א בארד וועט נאך אלץ וואקסען, און עס קען זיין, אז דער מענש, וואס וועט דאן בענקען נאך האר, וועט זיך ווידער פערלאזען א בארד. די בערד וועלען צוריקקומען אויף דער געגאלטער וועלט נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס מען בענוצט איצט אלערליי פאסטעס און אלערליי בערשטלעך, וועט דער מענש פון דער צוקונפט זיין כמעט אינגאנצען צייהנלאז.

די פרוי וועט אויך זיין אנדערש אין אויסזעהן, ווי די היינטיגע פרוי. די דורכשניטליכע פרוי וועט זיין העכער, ווי איהר שוועסטער היינט צו טאג. זי וועט האבען שטארקערע ביינער און א גרעסערען קערפער אויך זי וועט האבען ווייניגער האר אויפ'ן קאפ, אבער ביי איהר וועלען זיך-דאך האלטען די האר לענגער ווי ביי דעם מאן. זי וועט האבען א שענערע נאז און א שענער מויל.

דער מענשליכער קערפער בייט זיך. אלץ בייט זיך אויף דער וועלט. עס וועט קומען א צייט, זאגען די געלערענטע, ווען די צאהל פון נארישע מענשען וועט ווערען אלץ קלענער. היינט צו טאג זענען אויף דער וועלט דא א מאסען מענשען, וואס זייער שכל איז ביי זיי נישט ענטוויקעלט ווי עס בעדארף צו זיין. די צאהל פון שוואכזיניגע איז זעהר גרויס און אזוי איז אויך זעהר גרויס די צאהל פון אמת'ע משוגעים. אין דער צוקונפט, אבער וועט דער מענשליכער שכל זיין שטארקער.

נישט לאנג צוריק האט א געוויסער געלערענ-טער ארויסגעזאגט אזא טשיקאווע מיינונג וועגען מענשען אין אלגעמיין. ער האט געזאגט: „עס געהט אן אין דער גאנצער וועלט א בעוועגונג פאר גלייכקייט, פאר יושר. מענשען ווילען נישט, אז עס זאלען זיין העכערע קלאסען און נידעריגערע קלאסען. אלעמען קומט א גלייכער חלק אויף דער וועלט. אלע דארפען האבען א גלייכע דעה. אבער ווי קען דאס דערגרייכט ווערען, ווי קען דאס זיין, אז אויף דער וועלט זענען דא אפשר א העלפט מענשען, וואס זייער שכל איז נישט גענוג ענטוויקעלט און די קלוגערע, די פעהיגערע, וועלען דאך אלע מאל מוזען פערנאפען מעהר ווי די נארישע".

אבער די געלערנטע האבען אויף דעם א גוטען ענטפער. זיי אלע ווייזען אן, אז דער מענשליכער מארך ענטוויקעלט זיך אלץ מעהר. א שעהנע-רער טיפ מענש ווערט געבוירען און צוזאמען מיט דעם מוז אויך געשאפען ווערען א שעהנערע און אנ'עהרליכערע וועלט.

לאדזער נייעס

די נייע עלעקטרישע בעלייכ-טונג אויפן פרייהייט-פלאץ

(מ) עהרענעכטען איז איינגעשלאסען געווארען אין דער אלגעמיינער נעץ די נייע אינסטאלאציע פון דער עלעקטרישער בעלייכטונג אויף פרייהייטס-פלאץ. עס זענען אין אלגעמיין אינסטאלירט 20 לאמפען צו 300 וואט אנשטאט די פריהערדיגע 8 צו 1000 וואט.

א דאנק דער ראציאנעלער פערטיילונג פון די לאמפען שפארט מען עלעקטרישע ענערגיע און דער פרייהייטס-פלאץ איז בעסער בעלויכטען.

די איצטיגע בעלויכטונג פון פרייהייטס-פלאץ האט א פראוויזארישען כאראקטער.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון „צעירי אמוני ישראל“

אונטערן פא-זיץ פון ה' יעקב בערלינער איז פארגעקומען די פערזאמלונג פון „צעירי אמוני ישראל“.

א בעגריסונג צו דער פערזאמלונג האט צוגע-שיקט דער ראש-הקהל ה' ל. מינצבערג. בעגרי-סונגס-רעדעס האבען געהאלטען — דער פערשטע-הער פון דער אגודה — ה' פישל ליבערמאן, (פא"י) ה' יחיאל רייטש. און א פארשטעהער פון דער עק-זעקוטיווע אין ווארשא ה' מאיר שווארצמאן (שערלעך).

דעם טעטיגקייטס-בעריכט האבען אפגעגעבען משה וואציארז, משה באנרא. די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט: משה באנרא, י. י. סאכאטשעווסקי, יעקב בערלינער, מ. נ. רובינשטיין, י. א. געזונדהייט, ל. פינקעלשטיין, מ. א. קרעמער, בעריל זאמערפעלד, בנימין בערגער, יוסף באנרא, דער. א. ג. פירענזאן, מאיסטער מ. רייכמאן, וואלף פאנטש, יעקב הלל פרידמאן, ב. ראזענזאפט, י. מ. ראזענפעלד, ש. באנשטיין, יעקב מיאנער, ה. י. לעווין, אהרן ברויער און פ. פיעטרקאווסקי.

אין דער רעווידיר-קאמיסיע: אברהם ראזינער דוד פרושינאווסקי און נטע גוטער.

אספאלט-ארבייט האלט ביים סוף

(מ) די אספאלטירונג פון דער פיעטריקאווער גאס און פרייהייטס-פלאץ ווערט דורך דער אס-פאלט געזעלשאפט אין דער לויפענדער וואך אויס-געפערטיגט.

די ארבייט דארף אפגענומען ווערען דורך א ספעציעלער מאגיסטראט-קאמיסיע נישט שפעטער ווי אין צוויי וואכען נאכדעם ווי די אספאלט געזעל-

שאפט גיט אפ א בעריכט וועגען דער פערענדיג-טער ארבייט.

ער גיט בלויז צוהאלטען

און יענער בעהאלט עס נאך איצטער..

(2) יוזעף ווינער, א סוחר פון 48 יאהר, איז אויפ'ן קאלישער וואקזאל געשטאנען אין דער רייה, כדי אויסצוקויפען א בילעט אויף צו פאהרען קיין ווארשא. ביי דער קאסע איז געשטאנען א גרויסע רייה. ווען ס'איז אנגעקומען צו איהם, האט ווינער גע-בעטען זיין שכן צו האלטען זיין וואליזקע, וועלכער האט אויסגעקויפט דעם בילעט און זיך אומגעקוקט צו זיין שכן, האט ער איהם שוין נישט געפונען. ווינער האט וועגען דעם געמאלדען אין פאליצי. די וואליזקע מיט די זאכען איז ווערט געווען 1500 זל.

פאגאטאוויע-כראניק

(2) אויף וואולטשאנסקא 74 איז פלוצלינג גע-שטארבען עדוואַרד גראנט. די ארויסגערופענע פא-גאטאוויע פון קראנקענקאסע האט פעסטגעשטעלט דעם טויט.

(2) אויף ראקיטשינער 87 איז פלוצלונג גע-שטארבען מיכאלינא ראנושעווסקא.

(2) אויף וואלבארסקא 17 האט אויסגעטרונ-קען עסיג-עסענץ די 19-יאהריגע מאריא קאטשא-ראווסקא. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהר אפגעראטעוועט.

3

מאמע, טאכטער און „קאכאנעק“

געשיכטע פון אומגעוועהנליכען צוזאמענלעבען

(2) אויף גראבאווע 32 האט די 33-יעהריגע העלענא באנאשיאק זיך בעקענט מיט דעם 44-יעה-ריגען וולאדיסלאוו לאמפיעס. און פערבונדען מיט איהם נאהענטערע בעציהונגען.

ביי העלענא'ן האט זיך לאמפיעס בעקענט מיט איהר 15-יעהריגער טאכטער אירענא, און דאס יונגע טעכטערל איז דער מאמעס „קאכאנעק“ מעהר גע-פעלען געווארען ווי די מאמע.

עהרענעכטען האט אירענע געבוירען א יונ-געלע און האט ענדליך געזאגט דער מוטער, ווער עס איז דער טאטע פונ'ם קינד.

די ידיעה האט געמאכט אויף דער מוטער אנ-ערשיטערנדען איינדרוק. זי האט באלד געמאלדען דער פאליציי, אז איהר „קאכאנעק“ האט פער-אומגליקליכט איהר מינדעריעהריג (15 יאהר) מיי-דעל. די פאליציי האט לאמפיעסן באלד ארעסטירט.

כי יהי' ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט!!!

זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין

רעכטסקאנסולענטען-ביורא צו ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

טעלעפאן 79-48

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואַ-לאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיע-טשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, שותפות-אקטען וועגען דירות אין אוי-רושאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג

מאנעלא, רעכטסקאנסולענט

פעטריקאווער 17.

בוכהאלטעריע

ווי אויך מאשין-שרייבען און רעכנען לערן איך אויס גרונדליך פאר 30 זל. בלויז מאשין-שרייבען 10 זל. ציגעלנע 55 (פריהער זאוואדזקא 44) רעכטע אפיצינע וו. 15 ערשטער איינגאנג. בעמערקונג: מיר ערטיילען אויך קארעספאנדענץ, האנדעלס-אריטמעטיק און סטענאגראפיע

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78

הויט און וענערישע קראנקהייטען און ליפצהיילאינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענט

Dr. med.
W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72

נעמט אן פון 6—8 אווענד

א לעהרער

מיט רעגירונגס-רעכט 15 יאהר פראקטיקירט ערטיילט לעקצ עס פאר שילער און דערוואקסענע: פויליש, דייטש פראנצויזיש, מאטעמאטיק, און בוכהאלטעריע.

שיף, שוו. יאקובא 12

רעכטע אפיצינע 1 שטאק

Kino MIMOZA

ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!

גרעסטער פילם-שלאגער!

די טענצערקע

אין דער הויפט-ראלע:

Dolores del Rio

ס'נעהמט אנטייל א גרויסער רוסישער כאר, וועלכער וועט אויספיהרען א רייה רוסישע לידער.

פערגרעסערטער ארקעסטער. •• פערגרעסערטער ארקעסטער.

עלטערן!

אין מען נאכמיטאג

חדר-שולע

הערען אנגענומען

קינדער, וואס לערנען אין פאווסעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, חומ-מעריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריף ועלבסט צוזאמענשטעלען. ס'ווערען אויך אנגע-נומען אנפענגער וואס ס'ווערט אינפערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך דאווענען. א שטרענג-רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען.

איינשרייבען טעגליך 4 ביז 7 אווענד.

יחיאל דוד ראזענפעלד

פלאץ וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6

קווער אפיצינע, רעכטס, 2. שט.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Dla dorosłych:

SZECHEREZADA

(TAJEMNICA WSCHODU)

Dla młodzieży:

WILK i SZAKALE

Nad program: Obóz letni przysposobienia kobiet do obrony kraju w Gorczynie pod Kościerzyną.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינענע פראצאווניע פון ועסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וועלדערקעס אויף פלאטפוסען, קונסט-ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.

צוריקגעקעהרט.

א/אנגיעהריגער געוועזענער

געריכטס-סעקרעטאר

שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס, קלויזולעס און זאבעזפיעטשע-ניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.

א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים

B. MANN, Piotrkowska 10.

א מיידעל

פון בעסערע עלטערן, וועלכע האט געענדיגט דעם בוכהאלטער-קורס און קען שנעל מאשין-שרייבען, זוכט א פאסטען פאר א קליינעם געהאלט. אפערטען אין אדמיג. פון דער צייטונג אונטער „Zdolna“.

כ'קויף

און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, בריליאנטען, דיאמאנטען, פערל ווי אויך לאמבארד-קוויטען. פלאץ וואלנאשטשי 10 (נעבען מארק), 1-טער שטאק, פראנט, קאפעליוש. 940

משוגעים \ ערצעהלונג \ פון ק. מיכאל

האלטענדיג זיך פאר די הענט, ווי קינדער, ...די מיר זאלען זיך נישט אויסגליטשען און פאלען ...דער שרעקליכער גליטשיגקייט פון פערפרויר- ...ענעם רעגען — האבען מיר, איך און מיין פריינט ...אבא, געשפאנט אזוי שוין א גוטע שטונדע צייט ...און מען האט נאך אלץ נישט געזעהן דאס ארט, ...אוהין מיר זענען געגאנגען. און געגאנגען זענען ...מיר אין משוגעים-הויז, וואס האט זיך געפונען העט- ...ייט הינטער דער שטאט. פערשטעהט זיך, ס'וואלט ...געווען א סך פשוט'ער גענומען און צופאה-ען ...אהינצו, — אין מיר אבער א נגעפאלען א ווילדער ...געדאנק: געהן צופוס. זענען מיר געגאנגען. געגאנג- ...ען און גערעדט.

גערעדט האב אייגענטליך איך אליין, און א ...האט געהערט. ער האט געהאט אין גרויסע מעלה: ...ער האט געקענט הערען. אויפגעהויבען דעם קאפ ...ארויפצו, האט ער געהאט אויף זיין געזיכט דעם ...אויסדרוק פון פולער אויפמערקזאמקייט, גלייך ווי ...אלץ, וואס מען זאל איהם נישט זאגען, וואלט ...געהאט פאר איהם דעם גרעסטען אינטערעס.

— — — אט דערפאר טאקע — האב איך ...פארטגעזעצט דעם שמועס, וואס כ'האב אנגע- ...הויבען מיט א שעה צוריק, — אט דערפאר טאקע ...ענען אונזערע האנדלונגען צומאל אזוי נא יש או. ...ינלאז, או נישט-ווילענדיג מוז מען אנהויבען צווייפ- ...לען, צו איז טאקע דער און דער ביים קלארען ...זינען. ווארים ווי אזוי קען דען א קלארער מענש ...טאן אזא זאך? ווי אזוי האט ער גאר געקענט ...נישט בעמערקען, אז דאס, וואס ער געהט טון, איז ...פשוט א משוגעת? ווי אזוי האט ער דאס לכתחילה ...נישט געזעהן? פארוואס? אט זעהן מיר דאך ...איצט, — פארוואס-זשע האבען מיר פריהער נישט ...געזעהן? וואו זענען אונזערע אויגען געווען?...

— פארזיכטיג! — האט אבא א זאג געטון.

— דא איז א קאלוזשע... יא, איז וואס-זשע?

— גארנישט... אט איז ביי דרעסקין'ען דאס ...ווייב אוועק מיט'ן שכן. און, פרעגט זיך: ווי אזוי זשע ...האט ער פריהער נישט בעמערקט, וואס עס קומט ...פאר אונטער זיין נאז? וואו זענען זיינע אויגען ...געווען? אלע האבען געזעהן, הוץ איהם! און ווי ...אומזיסטען, פלעגט ער אלע מאל אוועקפאהרען ...און איבערלאזען זיי אליין. און קיין נאר איז ער ...דאך נישט, א קלוגער מענש, — אבער איז דען דאס ...א האנדלונג פון א נארמאלען מענשען?

...ביי קארף'ן אנטלאפען דאס ווייב און ער האט ...— ווערסט מיר אפשר זאגען: אט איז דאך ...גאנץ גוט געוואוסט, אז ס'וועט אזוי זיין, און פונ- ...דעסטוועגען האט דאס פארט נישט געהאלפען... ...איז דארט אבער אנאנדער זאך: דאס איז דאס ...ווייב א משוגענע! אויסבייטען אזא פיינעם מענשען, ווי קארף, אויף עפעס א יונגעל א גאר-נישט און דערנאך פעה'סט'ען זיך — איז דאס דען נארמאל?

— נישט — האט אבא זיך אפגערופען.

— ביי פרויען דארפסטו וויסען, איז דאס משוגעת נאך בולט'ער ווי ביי מענער, וואס מיינט רען, אייגענטליך, די אזוי גערופענע היסטעריקע פון פרויען, אויב נישט משוגעת? און מיר, מיר מענער, ווען מען זאל זיך נאר גוט א גראב טון אין אונזערע נשמות, זענען מיר דאך אויך היסטעריקער, נעוראסטעניקער, מאניאקען. יעדער איינער דאט זיך זיין איינגערעניש, זיין משוגעת, וועלכע ער ווכט זארגפעלטיג אויסצובעהאלטען פון אנדערע, נישט בעמערקענדיג, אז יענע, די אנדערע, האבען דאס שוין לאנג בעמערקט אין איהם...

— וואס איז דאס מיט דיר היינט? אפשר וועסטו נאך זאגען, אז איך בין אויך א משוגענער?

אבא'ס האנט האט א ציטער געטון אין מיין האנט און, אפשטעלענדיג זיך, האט ער א זאג געטון:

— דו ביזט טאקע אויך א משוגענער! —

האב איך מיט תיין געזאגט, שפאנענדיג ווייטער מיט איהם. — כ'עבען, א משוגענער! גיב נאר א קוק אויף זיך: אנ'אפגעריבען פאלטא'כעל, אנ'אלט קאר- פעלושעל און אליין אנ'אויסגעבלייכטער, א מאגע- רער; אנשטאט צו לעבען א שטיל, ואט אין רוהיג געלעבען ביי זיך אין דער היים, וואלפסטו אוועק אנ'צדינג און קומסט צו פאהרען אהער זיבען דעם געכטיגען טאג...

אבא האט א ציה געטון מיט די אקסלען ווי פון קעלט, פערשמאלט די אויגען, קוקענדיג ערגעץ אין דער ווייטקייט, און נישט געענטפערט גארנישט.

איך האב פון א זייט געהאלטען אנ'אויג אויף איהם.

„באמת טאקע א משוגענער!" — האב איך געטראכט. — פע-האן אין איהם עפעס אזעלכעס אומנארמאלעס... עפעס א מאניע אזעלכע, וועלכע ער בעהאלט זארגפעלטיג. פון אלעמען און פון וועל- כער ער לײדט אפשר שטילערהייט זעהר שטארק... נו, צו וואס, למשל, שלעפט ער זיך אצינד מיט מיר אין דעם דאזיגען משוגעים-הויז, וואס אינטער- רעסירט מסתם לחלוטין נישט? נישט געהאט קיין ווי ענד-קראפט אפצוזאגען מיר, צי ער האט מורא געהאט צו בלייבען אליין? עפעס אומעטום שלעפט ער זיך מיך נאך ווי א שאטען.

און איך האב שטיל א זאג געטון:

— אבא!

ער האט א ציטער געטון:

— הא? וואס?....

„ער טראכט פון עפעס, וואס איך וויים נישט... מיר איז געווארען אונהיימליך. איך בין ענט- שוויגען געווארען. שנעל האט זיך אנגעזוקט דער גרויער פארנאכט. די הייזער האבען אנגעהויבען ווערען שיטערער, עס האבען זיך אפטער בעגעגענט העקען, ליידיגע און וויסטע פלעצער, וואס האבען אויסגעזעהן נאך מעהר וויסט און אונהיימליך אין דער גרוי-טונקעלער פערנאכטיגקייט. מיר האבען זיך געפונען שוין נאהענט צו אונזער ציל. איך האב געווארט אבא זאל עפעס זאגען, ער האט אבער געשוויגען, האלטענדיג דעם קאפ פעריסען ארויפצו, ווי ער וואלט זיך צוגעהערט צו עפעס אינטערעסאנ- טעס. און דא האב איך מיט אמאל פערשטאנען, אז דער אויפמערקזאמער אויסדרוק אויף זיין פנים איז נישט מעהר ווי א געמאכטער: ער ציהט-אן אויף זיך א מאסקע פון ערנסטער אויפמערקזאמקייט, כדי ער אליין זאל קענען שווייגען.

— אבא, פון וואס טראכסטו? — האב איך א פרעג געטון.

— איך? איך האב פון גארנישט געטראכט!

— האט ער שנעל אבגעענטפערט.

„צו וואס זאגט ער א ליגען? איך האב דאך געזעהן, אז ער האט יא געטראכט"...

און איך האב געזאגט:

— הער אויס, אבא! קומט דיר דאס נישט אויס משונה, וואס אט מיר וואוינען שוין מעהר ווי א יאהר אין איין צימער, שלאפען, עסען אינ- איינעם, אומעטום זענען מיר צוזאמען — און דאך די געדאנקען א גאר דעם צווייטענס הייבען מיר נישט אן צו וויסען! מיר בעהאלטען זיי דוא-נפעלטיג איינער פון צווייטען, מיר האבען עפעס ווי מורא, אז איינער זאל זיך חלילה נישט פערווייטען וואס ביים צווייטען אין קאפ טוט זיך...

אבא האט אויף מיר א וואוף געטון א צו- שראקענעם בליק און שטיל ארויסגערערט:

— נו, מורא, אז ער ווייל נישט, דארף מען נישט... יעדער איינער האט זיך זיינע סודות...

און מיט אמאל האט ער זיך א געשטעלט, שטארק בלייך געווארען און א זאג געטון:

— אפשר בין איך טאקע א משוגענער און וויל דאס בעהאלטען...

איך האב אויסגעגאסען א באר אויגען און דערפיהלט א ציטער אין אלע גלידער. אין זיין טאן איז געווען עפעס אנגעווייטאגטעס, אומעטיגעס.

— עט, ס'ארא נארישקייטען! — האב איך ביך אנגערופען מיט א געמאכטער פרעהליכקייט. — דאס האב איך אויף דיר אנגעווייזט אזעלכע גע- דאנקען מיט דעם שמועס מיינעם...

נאר אבא האט א זיפץ געטון און, ווי ער וואלט אינאיינעם מיט דעם זיפץ ארויסגעלאזט די ווערטער, האט ער לאנגזאם און טרויעריג געזאגט:

— ניין, איך וויים שוין לאנג, אז איך בין משוגע...

אח! — האב איך שנעל א זאג געטון, — ענדליך זענען מיר אנגעקומען! ווארף אוועק די נארישקייטען, אבא, — אט איז א הויז מיט אמת'ע משוגעים.

מיר זענען געשטאנען פאר א נישט-הויכען הויז פון רויטע ציגעל. פאר דעם הויז איז געווען א גרינע לאנקע. איך האב אנגעקלונגען.

אבא איז געשטאנען צוגעשפארט צו דער וואנט, א בלייכער, מיט ציטעריגע ליפען. אזא פנים האב איך ביי איהם נאך קיינמאל נישט גע- זעהן... גאט מיינער! ווי אזוי האב איך דאס פריהער נישט בעמערקט? וואו זענען מיינע אויגען געווען? אט וואוין איך שוין מיט איהם א יאהר און נישט בעמערקט, אז איך וואוין מיט א משוגענעם.

איך האב אנגעקלונגען נאכאמאל און שטאר- קער. די טיר האט זיך געעפענט און ס'האט זיך בע- וויזען עפעס א פערשוין מיט א פינסטער פנים.

— וואס בעדארפט איהר? — האט ער א פרעג געטון בעטראכטענדיג אונז.

איך האב אנגערופען מיין נאמען, געוויזען מיין וויזיט-קארטעל מיט'ן נאמען פון דער צייטונג, וואו איך ארבייט אלס רעדאקטאר, און האב ערקלערט, אז איך בין געקומען אנקוקען דאס דאזיגע משוגעים-הויז.

— ס'איז שוין שפעט. נאך זעקס א זייגער איז דאס הויז פערמאכט פאר בעזוכער — האט דער פערשוין קאלט א זאג געטון.

— אבער, ביטע... — בין איך געווארען אויפ- געערגט. — מיר זענען אזוי ווייט געגאנגען, גע- גאנגען צופוס...

— דאס הויז איז אצינד פערמאכט — האט דער פערשוין איבערגעחזר'ט מיט עקשנות.

— רופט דעם שעף, איך וועל מיט איהם אי-ערעדען — האב איך שוין פערלוירען דאס גע- דולד.

— איך בין דער שעף! — האט דער פערשוין א מאך געטון און פערפראלט די טיר כמעט פאר מיין נאז.

— נו? — בין איך געבליבען שטעהן ווי אנ'- א געשמיסענער, אויסמיירענדיג. צו קוקען אין אבא'ס זייט. און טאקע דא האב איך דערהערט שטימען הינטער דער טיר. איטיצער האט געפרעגט:

— ווער איז דארט געווען?

און מ'האט געענטפערט:

— כ'וויים נישט. עפעס א משוגענער...

בעשטראפט א רייכע ארבייטער און אנגעשטעלטע

פאר געמען אומבערעכטיגט שטיצע פון ארבייטסלאזען-פאנד

נעכטען איז אין היגען שטעטישען געריכט בעהאנדעלט געווארען א גאנצע רייהע פראצעסען, וועלכע ס'האט פערפיהרט דער ארבייטסלאזער-פאנד געגען צעהנדליגער פערזיכערטע ארבייטער און אנגעשטעלטע פאר געניסען פון דער זאמלונג, נישט זייענדיג שוין דערצו בערעכטיגט.

די דורכגעפיהרטע אויספארשונג האט פעסט- געשטעלט, אז די אנגעקלאגטע, ווערענדיג אנגא- זשירט אויף נייע ארבייטס-פלעצער, האבען דעם אמט פון ארבייטסלאזען-פאנד תיכף וועגען דעם נישט מיטגעטיילט, נאר ווייטער אפגענומען אלס ארבייטסלאזער די בעשטימטע זאמלונגען.

ערשט, ווען אין דער צענטראלע זענען אנגע- קומען די איינמעלדונגס-דעקלאראציעס פון די בעד- זונדערע אונטערנעהמונגען און מען האט זיי פער- גלייכט מיט די קוויטירונגען פון די ערהאלטענע זאמלונגען, האט זיך ארויסגעוויזען דער מיס- ברויך.

דער ריכטער פאוולאווסקי האט יערען פון די אנגעקלאגטע פער'משפט, אפהענגיג פון אומשטאנד צי ער האט זיך צו דער פארגעווארפענער שולד בעקענט אדער נישט, צו ארעסט אויף א טערמין פון 3 ביז 6 טעג עווענטועל צו אנ'ענטשפרעכענ- דער געלד-שטראף. א חוץ דעם האט דער ריכטער צוגע'משפט פון די בעשולדיגטע לטובת'ן ארבייטס- לאזען-פאנד די נישט געזעצליכע גענומענע סומען זאמלונגען.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

דער מאלפע-מענש

(69) (סענסאציאנעלער ראמאן)

מאריס האט א דריק געטון דאס קנעפעל פון עלעקטרישען גלעקעל.

אין א וויילע ארום איז אין קאבינעט אריין א טונקעלע-הויטיגער דינער, און, ציטערענדיג מיט'ן גאנצען קערפער איז ער געבליבען שטעהן אויף דער שוועל.

— וואו איז אייער באלעבאס? — האט מאריס שטרענג א פרעג געטון אויף האלענדיש.

דער מאלאיער האט פאמעליך א שאקעל גע- טון מיט'ן קאפ און א קוק געטון אויף דער אפענער טיר אין דאנ'ס בעהעלטעניש.

— איך וויים נישט.

— איך וויל ארומקוקען דאס גאנצע הויז! ווייזט מיר דעם וועג! — האט מאריס בעפוילען.

זיי זענען צוריק ארוים אין פירהויז.

מאריס איז געבליבען שטיין ביי דער טיר פון גאסט-צימער, וואו סטעללא איז מיט עטליכע שעה צוריק געווען אנ'עדות פון דימאלאישע טענץ.

אומגעריכט האט זיך אין איין טיר אין קארי- דאר דערהערט א קלאפען.

דאס שלאסעל האט געשטעקט אין שליסעל-לאך. מאריס האט פרייס געעפענט די טיר.

צו איהם אויף דער ברוסט האט זיך א וואר- פן געטון סטעללא, א בלאסע ווי דער טויט.

— וואו איז ארעלע? — האט זי ארויסגע- קרעכצט.

— איך אליין זוך זי, — האט מאריס שארף געענטפערט. — וואו איז זי?

די יונגע פרוי האט האפנונגסלאז פערבראכען די הענד, געוואלט עפעס זאגען און א פערחלשטע אנידערגעפאלען אויף דער ערד.

מאריס האט זיך נישט אפגעשטעלט פאר'ן קיין צייט אויף צו מינטערען זי, און פארטגעזעצט די רעוויזיע.

ער איז ארומגעגאנגען פון צימער צו צימער. פון קארידאר צו קארידאר, און אין ערגיץ האט ער נישט אנגעטראפען אויף קיין שפורען פון ארעלען, און פון גרעיאס'ם פענ'עי, דעם באלעבאס פון „גריף טאווערס".

ער האט ווידער בעזוכט דעם קאבינעט און בע- מערקענדיג צום ערשטען מאל א קליין טירעל, איז ער אריין אין א שכנישען קליינעם עס-צימער.

דארט איז דער טיש געווען געדעקט פאר צווייען, דער טישטוך איז געווען פערפלעקט פון רויטען וויין; איין גלאז איז געווען אויף דער העלפט פוסט...

אבער די, פאר וועמען דער טיש איז געגרייט געווען, זענען אין צימער נישט געווען.

זיי זענען ארויס מיט דער הויפט-טיר, ארער...

מאריס האט זיך אפגעשטעלט אין מיטען צימער א פערטראכטער, בערעכענדיג זיך דעם קאפ איבער דער רעטעניש, וואס פון איהר לעזונג איז געווען אפהענגיג נישט נאר דאס לעבען פון דער אומ- גליקליכער מיידעל, נאר פון איהם גופא.

פלוצים האט ער דערהערט א שארך אין באנס בעהעלטעניש.

אין דער אפענער טיר איז דערשינען די עקעל- האפטע פיגור פון'ם אוראנג-אוטאנג.

אויף זיין פלייצע האט זיך געזעהן א מורא- דיגע וואונד, פון וועלכער דאס בלוט איז אראנטער- געגאנגען אויף דעם הויפען שמאטעס, וואס די מאל- פע האט געהאלטען אין די לאפעס.

מאריס האט א קוק געטון אויף די דאזיגע שטיקער שטאף, און אין די אויגען איז איהם פינס- טער געווארען: די יעגער פון'ם צימער האבען זיך אנגעהויבען צו וואקלען און אויפקשיסען...

באנ האט געהאלטען אין זיינע לאפעס ארע- לע'ס צוריסענעם מאנטעל.

בליבען שטעהן האט א קוק געטון הינטערווילעכטס דער אנג-אוטאנג, וועלכער איז א ווילע נאך א ביס'ן מענשען, אז, וועלכען ער האט חושד געווען א שונא; דערנאך האט ער ארויסגעלאזט דעם צו- דריידעלטע מאנטעל פון די לאפעס, אפגעטראטען אויף צוריק, און קריכענדיג מיט די ציינער, פער- שוואונדען אין זיין בעהעלטעניש.

דריי מאל האט א קנאק געטון דאס צינגעל פון אויטאמאטישע רעוואלווער, דריי מאל האט דורכגעשניטען א קויל, אבער די מענשען-ענליכע פערזעהעניש האט בעוויזען צו אנטלויפען, און די טיר האט זיך פערקלאפט הינטער איהר.

נעוואבארט איז געווען אנ'עדות פון דער דאזיגער סצענע.

דאס האט ער זיך א לאז געטון פאר-אויס און אויפגעהויבען פון דער דילען ארעלע'ס צופליקר- טען מאנטעל.

— יא, דאס בין איך! — האט ער ארויס- געשעפטשעט, קוקענדיג דערשראקען אויף מאריס'ן.

מאריס האט אויפגעפראלט די טיר, און מיט'ן רעוואלווער אין האנד איז ער אריין אין באנ'ס בעהעלטעניש.

נעוואבארט האט נישט געהאט דעם מוט איהם נאכצופאלגען.

א פערלוירענער, א צוזורערטער איז ער גע- שטאנען אויף דער שוועל, אפאטענדיג מאריס'ן.

— דארט איז נא נישט דא! — האט מאריס געזאגט, צוריקקומענדיג אין קאבינעט.

— גארנישט? — האט נעוואבארט דערשראקען ארויסגעשעפטשעט — גאט מיינער!

— באנ איז אנטלאפען... איך האב איהם אווראי פערוואונדעט. אויף דער מאלאנגע זענען קענטיג שפורען פון בלוט, נאר כ'קען זיין, אז ...יז פון זיין א טעער וואונד. עמיצער האט איהם נישט לאנג אונטערגעשאסען, — האט ער צוגעגעבען אנווייזענדיג אויף די בלוט-פלעקען, — ווען איך האב איהם געזעהן ס'לעצטע מאל איז ער נישט געווען פערוואונדעט.

— ווען האט איהר איהם געזעהן?

— אין פערלויף פון די לעצטע דריי מעת לעת האט ער זיך ארומגעבלאנקעט לעם דעם אלטען לאנגוואל'ס פאליוארק, — האט מאריס געענטפערט.

— לאנגוואל!

(פארזעצונג קומט).

דעפוטאט ד"ר לעאן רייך
איז נעכטען 1 מיט 15 ביינאכט געשטארבען

לעמבערג, 30 טעלעפאניש דורך יט״א). ...אריגע וואך איז בעת דער לאנד־קאנפערענץ פון ...י מזרח־גאליציאנישע ציוניסטען פלוצלונג קראנק געווארען דער אנפיהרער פון די נאציאנאלע ציד־...יסטען ד"ר לעאן רייך. די ארויסגערופענע דאק־...טוירים האבען ערקלערט, אז ד"ר רייך איז קראנק געווארען אויף בלינדע קישקע. מ'האט ארורכגע־...פיהרט אנ'אפעראציע, וועלכע איז געלונגען און ...עם קראנקען איז בעסער געווארען.

היינט שבת 8 א זייגער אין אווענד זענען אריינ־...געטרעטען ביים חולה הארץ־קאמפליקאציעס, וועל־כע זענען געווארען געפעהרליך פאר'ן קראנקען. 10 א זייגער איז איינגעטרעטען דער צושטאנד פון גסיסה.

לעמבערג, 30 (טעלעפאניש). 1 א זייגער מיט 15 מינוט ביינאכט איז געשטארבען דעפוטאט ד"ר לעאן רייך אין עלטער פון 51 יאהר.

דער פערשטארבענער ד"ר לעאן רייך איז געווען איינער פון די בעריהמטעסטע יודישע פער־זענליכקייטען אין פוילען.

ביז'ן לעצטען מאמענט איז ער געשטאנען אין דער נאציאנאלער ארבייט און פערנומען זעהר גרויסע אנפיהרענדע אמטען. ער איז געווען מיט־גליד פון דער יודישער קהלה־פערוואלטונג אין לעמבערג, פארזיצער פון די מזרח־גאליצישע ציו־ניסטען, מיטגליד פון צ. ק. און דער ציוניסטישער פארטיי אין פוילען, מיטגליד פון ציוניסטישען אק־ציאנס־קאמיטעט, מיטגליד פון דער יודישער אגענץ, דעפוטאט אין פוילישען סיים, מיטגליד פון דער צווישען־פארלאמענטארישער אוניע, מיטגליד פון עקזעקוטיוו פון מינדערהייטס־קאנגרעס. אויסערדעם האט ער פערנומען זעהר פיל גרעסערע און קלע־נערע געזעלשאפטליכע אמטען.

אויף דער סיים־סעסיע וועט פ.פ.ס. פאדערן:
דימיסיע פון דער רעגירונג, הילף פאר ארבייטסלאזע, שטייער־רעפארם, פרעסע־פרייהייט

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש). עהרגעכטען ...ת אונטערן פארזיץ פון רעפ. ניעדזשאלקאווסקי ...ארגעקומען א פלענארע זיצונג פון דעם רעפוטא־...טען־קלוב פון פ.פ.ס.

רעפ. ניעדזשאלקאווסקי האט געהאלטען א ...ורצען רעפעראט וועגען דער פאליטישער לאגע ...ן לאנד. נאך א לאנגער דיסקוסיע איז בעשלא־...גן געווארען: 1) אונטערצוהאנדלען אהן ענדערונג ...פריהערדיגע שטעלונג צום פארשלאג וועגען ...סטרעטען פון שוויטאלסקים קאבינעט, 2) שטעלען ...יף דער טאג־ארדנונג פון סיים אין די קאמיס־...ס די פראגען וועגען הילף פאר ארבייטסלאזע, ...רבעסערען דעם גורל פון די מלוכה־בעאמטע, ...ערזיכערונג אויף עלטער, אגראר־רעפארם, רעד־פארם פון שטייער־סיסטעם, פרעסע־פרייהייט און פרייהייט פון פערזאמלונגען, שטעלונג אין דער פארלאמענט־פראגע אין פוילען.

ענגלישע ארבייטער פאר פ.פ.ס.

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש). דער געכטיגער „ראבאטניק" האט איבערגעדרוקט די בריף פון די ענגלישע סאציאליטישע און ליבעראלע צייטונ־גען. דער בריף איז אונטערגעשריבען דורך די אנפיהרער פון די ענגלישע פראפעסיאנעלע פער־איינען און די אנפיהרער פון דער לייבאר־פארטיי און איז אדרעסירט צום סיים־מארשאלעק דאש־ינסקי און צו די פ.פ.ס.־ישע דעפוטאטען, וועל־כע ס'ווערט אויסגעדריקט אנערקענונג פאר זייער

פראצעס פון ארציביסקופ קאוואלסקי

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש). אין פראצעס פון מאריאוויטישען ארציביסקופ קאוואלסקי איז נעכטען געווען א סענסאציאנעלער טאג. דער ד"ר פרוי קאספעראוויטש האט פעסטגעשטעלט, אז די דריי מיידלעך מיט וועלכע קאוואלסקי האט גע־וואלט לעבען זענען אלע נאך מיידלעך. מיט דעם זענען געשלאסען געווארען די פערהאנדלונגען. היינט זונטאג וועלען זיך אנהויבען די רעדעס פון די צדדים.

כינעזער בעטען שלום
אונטערהאנדלונגען קומען שוין פאר. — די שלאכטען זענען נישט אפגעשטעלט געווארען

ט א ק י א, 30 (ספ. טעל.), פון טאקיא מעל־...עט מען, אז די סאוויעטישע אעראפלאנען זענען ...יטער ארורכגעפלויגען איבער באכוט, באמבאר־...ענדיג דעם וואקזאל און די אמוניציע־סקלאדען. ...י סקלאדען האבען אויפגעריסען און געמאכט ...רויסע פערוויסטונגען. די סאוויעטישע אעראפלא־...ן האבען אויך אטאקירט די שטאט ראלי. דאס ...ינעזישע מיליטער איז איינגאנצען דעמאראליזירט ...ון ציהט זיך צוריק.

ל א נ ד א ן, 30 (ספ. טעל.), די אמעריקאנער ...עגירונג האט זיך אויף אנ'אפיציעלען וועג געווענ־דעט צו די רעגירונג פון ענגלאנד, פראנקרייך, יאפאן, איטאליען און דייטשלאנד מיט דער פראגע וואס זיי האבען ברעה צו טון, כדי צו מילדערען דעם כינעזיש־סאוויעטישען קאנפליקט.

מ א ס ק ו ע, 30 (ספ. טעל.) דער הויפט־אנ־פיהרער פון דער סאוויעטישער ארמעע אויפ'ן כי־נעזישען פראנט נ.נ. בליכער, איז אפגערופען גע־ווארען קיין מאסקווע. בליכער איז אפגערופען גע־ווארען צוליב דעם, וואס ער האט נישט אויסגע־פיהרט דעם בעפעהל פון ווארשילאוו'ן אפצושטע־לען די קריגס־טעטיגקייט. אויף נ.נ. בליכערס ארט איז בעשטימט געווארען קוויביטעוו.

ל א נ ד א ן, 30 (אטע) די אונטערהאנדלונגען צווישען די סאוויעטען און כינא וואס קומען פאר אין מוקדען האבען נאך נישט דערפיהרט צו קיין פערשטענדיגונג.

די כינעזער אנערקענען די פאסטולאטען פון די סאוויעטען אלס גערעכטע, זיי האלטען אבער, אז אלע ענינים דארפען ערלעדיגט ווערען דורך א ספעציעלע קאמיסיע. אין פערלויף פון היינטיגען טאג וועט וואהרשיינליך קומען צו א פערשטענדי־גונג.

ענטגילטיגע עוואקואציע פון רהיין־געביט
האט זיך היינט אנגעהויבען

ב ע ר ל י ן, 30 (ספ. טעל.) דאס פראנצויזי־שע מיליטער בעפרייט היינט די צווייטע אקופא־...אנס סטרעפע, וועלכע פערנעהמט קאבלענץ, אק־...נראן, דירען און טרעווער.

די דייטשע רעגירונג האט בעשלאסען אויסצו־...וצען די געלעגענהייט פון אין זייט פאר פראפא־...אנדע פון דעם ביז־איצטיגען קורס פון דער אויס־...ענדישער פאליטיק, פון דער צווייטער זייט פייערן ...עם מאמענט אלס בעפרייאונגס־מאמענט. פער־...טעהט זיך, אויך כדי צו שאפען דעם געהעריגען ...ויינדרוק אין אויסלאנד.

צו דעם צוועק וועלען אין האלבער נאכט איבער דעם גאנצען בעפרייטען געביט קלינגען אלע גלאקען אין די קלויסטערס, אין דער הויך איבערן רהיין וועלען אנגעצונדען ווערען פייערען פונקט 11 א זייגער מיט 55 מינוט. האלבע נאכט וועלען די איינוואוינער פון שטאט זיך פערזאמלען פאר דעם ראטהויז ביים צוזאמענפליס פון דעם מאזעל אין רהיין. אין 5 מינוט וועלען אלע שטעהען און שטיל שווייגען.

אין אלע שטעט וועלען די בירגער־מייסטער און די אנגעקומענע פון בערלין מיניסטארען האל־טען רעדעס.

גלייכצייטיג וועט אויפ'ן קבר פון שטרעזעמאן אין בערלין די שטאט קאבלענץ אוועקליינען א דאנק קראנץ.

אלע דעפוטאטען פון רייכסטאג און לאנדטאג די מיניסטארען ווירט, סעווערינג, בעקער און פרע־מיער בראון — פאהרען היינט ארויס אין רהייך־געביט.

ל א נ ד א ן, 30 (ספ. טעל.) די ענגלישע אקו־פאציע־ארמעע האט אנגעהויבען די ענטגילטיגע עוואקואציע פון רהיין־געביט.

היינט 11 מיט 30 מינוט האט דאס פראנצויזי־שע מיליטער פערלאזט די שטאט קאבלענץ.

די אויספארשונגס־קאמיסיע איז א"י
הערט אויס ווייטערדיגע עדות

י ר ו ש ל י ם, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אויף ...ער נעכטיגער זיצונג פון דער אויספארשונגס־...קאמיסיע איז אויסגעהערט געווארען דער געוועזע־...ער בירגערמייסטער פון שכם טעוויק־האמאד איי־...ער פון די אנגעזעהענסטע אראבישע נאטאבלען ...ין א"י, געוועזענער דעפוטאט אין טערקישען ...ארלאמענט, ער האט ערקלערט, אז דער ציל פון ...י יודען איז צו פערכאפען דאס גאנצע לאנד און ...ויפצובויען דעם בית־המקדש. ער דערמאנט אויך ...ינע געשפרעכען מיט ד"ר וייצמאן פון וועלכע ...ר האט ארויסגעדרינגען אזעלכע כונות. אויף ...ער פראגע פון די סבות פונ'ם קאנפליקט אין ...ויגוסט־סעפטעמבער נעמט טעוויק האמאד א גלאז ...אסער פון טיש און מיט א טעאטראלישען זשעסט ...ופט ער אויס: דער קאנפליקט ביים כותל־מערבי ...יז געווען דער לעצטער טראפען, וואס האט פער־...וולט דעם בעכער.

סער מערימאן פרעגט דעם עדות צי ער האט ארויסגעזאגט זיינע בעזארגענישען בנוגע די א"י־אראבער פאר דער אראבישער עקזעקוטיווע. דער עדות ענטפערט — יא!

דאן ווערט אויסגעהערט א צווייטער אראבי־שער עדות א געוויסער שייך הארב. דער עדות דערצעהלט, אז די ציוניסטען נוצען אויס דעם שלעכטען פינאנציעלען מצב פון די פעראַרימטע שייכען און לעגען זיי פאר צו פערקויפען זייערע נחלאות, כדי זיי זאלען זיך אזוי ארום ראטעווען פון פינאנציעלער רואין. ס'ווערען אויסגעהערט 2 דייטשען — אלף־עד ראך פון יפו און ד"ר הוטינ־גער פון דייטשען שפיטאל. דער לעצטער דער־צעהלט, אז ער האט געזעהען, ווי 40—50 יודען האבען נאכגעיאגט א פעלאך און איהם פערוואונ־דעט. דער פעלאך איז שפעטער געשטארבען אין דייטשען שפיטאל.

ס'ווערט אויסגעהערט אנ'עדות א גריך, ער דערצעהלט, אז ער האט געזעהען, ווי יודען האבען פערוואונדעט אנ'אראבער אויף א פוסבאל־מעטש.

סער מערימאן שטעלט די עדות נישט קיין פראגען.

ביי פערמאכטע טירען איז פערהערט געווא־רען דער שטעלפערטרעטער פון בריטישען פרעזי־דענט אין עבר הירדן קירקברידזש. מערימאן האט פונאנדערגעטיילט צווישען די מיטגלידער פון דער קאמיסיע א ווערטער־ביכעל מיט די העבראישע ווערטער, וואס ווערען אפט געברויכט בעת די פערהאנדלונגען פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע.

נאך די עדות מצד דער אראבישער עקזעקו־טיווע וועלען אויסגעהערט ווערען די עדות פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע. די ערשטע צוויי עדות וועלען זיין אדוו. סאקער און ד"ר רופין.

עגיפטישע און ארץ־ישראל־אראבער

קאירא 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש) טראָץ די בעמיהונגען פון דער אראבישער עקזעקוטיווע אין ירושלים, האט די אראבישע נאציאנאליסטישע פארטיי אין עגיפטען נישט געוואלט פערעפענט־ליכען קיין שום ערקלעהרונגען לטובת די א"י־אראבער.

ספרי תורות פון חברון

י ר ו ש ל י ם, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דריי אויטאמאבילען בעוואכט מיט מיליטער האבען געבראכט אין רבנות הראשית 30 ספר תורות פון חברון. די ספרי־תורות זענען בעשעדיגט.

פון עבר־הירדן ווערט געשמו־געלט געוועהר קיין א"י

י ר ו ש ל י ם, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש) א דייטשער טוריסט וועלכער איז איצט צוריקגעקו־מען פון עבר הירדן האט איבערגעגעבען א מיט־ארבייטער פון דואר היום, אז פון עבר הירדן ווערט געפיהרט א גרויסער אראבישער געוועהר־שמוגעל קיין א"י. די שמוגלער געהען לייכט אי־בער די גרעניץ צוליב דעם, וואס די גרעניץ־וואך איז זעהר א קליינע.

אראבישע עקזעקוטיוו פעראור־טיילט דעם אטענטאט אויף בענטוויטש?

י ר ו ש ל י ם, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די אראבישע עקזעקוטיווע האט צוגעשיקט א דעפע־שע צום הויך־קאמיסאר טשענסעלער, אז זי פער־אורטיילט דעם אטענטאט אויפ'ן גענעראל־פראקו־ראר בענטוויטש, הגם זי האלט די טעטיגקייט פון בענטוויטש פאר אנ'איינזייטיגע. די דאזיגע דעפע־שע האט די א"י רעגירונג פערעפענטליכט אין ענגליש, העבראאיש און אראביש.

קיין קובא דארף מען נישט קיין וויזע

פ א ר י ז, 30 (י. ט. א. טעלעגראפיש). די רעגירונג פון קובא האט ארויסגעגעבען אנ'ער־קלערונג, אז זי וועט נישט פאדערן קיין אריינ־פאהר־וויזעס פון עמיגראנטען. יעדער עמיגראנט, וואס האט אנ'אויסלענדישען פאס, 30 דאלאר מזומן און די מעגליכקייט זיך איינצוארדנען ביים האנדעל אדער ארבייט אין קובא, וועט אריינגע־לאזט ווערען אין לאנד אהן א וויזע.

פרעזידענט הינדענבורג
אינפארמירט זיך וועגען פויליש־דייטשע אונטערהאנדלונג

ב ע ר ל י ן, 30 (סט. טעל.) דער מלוכה־פרעזידענט הינדענבורג האט היינט אויפגענומען דעם דייטשען געזאנדטען אין ווארשא ראושער און מיט איהם קאנפערירט וועגען דעם צושטאנד פון די פויליש־דייטשע האנדעלס אונטערהאנדלונגען.

מ'פאדערט איינצופיהרען „נומערוס קלויזוס"
אויף דעם ווינער אוניווערזיטעט

ו י ע ן, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש). אויף א זיצונג פון דער בילדונגס קאמיסיע ביים עסטרײ־כישען פארלאמענט האט דער קריסטליך־סאציאלער דעפוטאט יערעסאבעק געהאלטען א העצערישע רעדע געגען די מזרח־יודישע סטודענטען און געפאדערט איינצופיהרען דעם „נומערוס קלויזוס" אויף דעם ווינער אוניווערזיטעט.

גרויסע שרפה
200 מיליאן דאלאר שאדען

ל א נ ד א ן, 30 (אטע) פון ניו־יארק מעל־דעט מען, אז אין דער געגענד פון גאנטאספעט נעבען באסטאן איז אויסגעבראכען א גרויסע שרפה, וועלכע האט פערניכטעט עטליכע הייזער און 5 שיפען וואס שטעהען אין פארט. די שא־דענס בעטרעפען 200 מיליאן דאלאר.

לאדז.
1 דעצעמבער 1929

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז.
1 דעצעמבער 1929

אויסהאלטען די פאלקס-שולען, רעכט פאר די מיטעל-שולען

וואס מיר פערלאנגען פון דער בילדונגס-מאכט

פון סענאטאר ד"ר צ. שאבאד

מיר האבען שוין נישט איינמאל וועגען דעם געשריבען, נישט איין מעמאראנדום געשיקט, און נישט איין דעלעגאציע איז געווען ביי די פילצאהליגע פערשידענע בילדונגס-מיניסטארען.... און אלץ וועגען דעם זעלביגען ענין: רעכט פאר אונזערע שולען!

אבער וואס ווייטער ווערט אין דעם פרט די זאך אלץ ערגער! פריהערדיגע מיניסטארען פלעגען אונז — אויף אונזערע טענות — כאטש עטוואס צוזאגען, געבען וועלכע ס'איז הבטחות. אבער ערשט הערען מיר דאס אויך נישט. די יודישע שולען ווערען פשוט איגנארירט, אדער — נאך ערגער — מען שטעלט זיי אלץ מעהרערע שטערענישען — הן אין אנערקענען די קוואליפיקאציעס פאר לעהרער.

איב אבער דער מיניסטער זאל בעטראכטען די פראגע וועגען רעכט פאר די יודישע שולען פון מלוכה'שען שטאנדפונקט (און קיין אנדערען שטאנדפונקט טאר ער דאך גארנישט האבען), מוז ער קומען צו דער איבערצייגונג, אז טאקע די אינטערעסען פון דער מלוכה פאדערען, אז די קולטורעלע בעדערפענישען פון די דריי מיליאן יודען, פוילישע בירגער, מוזען בעפרידיגט ווערען אין דער פולער מאס. ווארים, ווי די קאנסטיטוציע זאל נישט ווערען געענדערט (דערווייל איז זי בכלל נאך אין קראפט), דער פונקט וועט געוויס בלייבען פעסט, נעמליך: אז יעטוועדער נאציאנאליטעט אין פוילען מוז געגעבען ווערען די מעגליכקייט צו לערנען די קינדער אין איהר אייגענער שפראך. דאס פאדערט דער יושר, דאס שטימט מיט דער פעדאגאגיק, דאס איז אויך אין הסכם מיט'ן ווערסאילער טראקטאט.

דערביי, ס'פערשטעהט זיך, טאר מען זיך נישט בעגנוגענען מיט אזעלכע פראזען ווי: „איהר ווילט לערנען אייערע קינדער אין אייער שפראך — צי אין יודיש, צי אין העברעאיש — ביטע, איהר מעגט עס; אבער אויף אייער אייגענער רעכענונג; איהר מוזט זיי אליין אויסהאלטען“. דאס טאר מען נישט דערפאר, ווייל אויסהאלטענדיג אויף אייגענער רעכענונג איהרע שולען, פיהלט אויס די יודישע בעפעלקערונג אין פוילען א טייל פון דער פליכט, וואס ליגט אויף דער רעגירונג. אויסגעבענדיג מיליאנען זלאטים א יאהר אויף די פאלקס-שולען, סעמינארען, גימנאזיעס, פראפעסיאנעלע שולען א.ד.ג.ל., שפארט דאך די יודישע בעפעלקערונג פונקט אזוינע סומעס (און נאך גרעסערע) דער מלוכה-קאסע און פערקלענערט אויף אזא אופן דעם בודזשעט. ווארים אט די אלע שולען ענטשפרעכען דאך פולשטענדיג דעם פראגראם און די פאדערונגען פון מיניסטעריום, די יודישע פאלקס שולען מאכען דאך איבעריג דאס עפענען מלוכה'שע שולען פאר צעהנדליגער טויזענדער יודישע קינדער, וואס אויף זיי איז חל דער געזעץ פון צוואנגס-אונטעריכט.

קען מען דאך נישט אלזא פאדערען פון בירגער, אז זיי זאלען צאהלען שטייערן אויף איינעם און דעם זעלבען טייל פון בודזשעט צוויי מאל. די אלע הוצאות פאר דעם בודזשעט פונ'ם בילדונגס-מיניסטעריום, ווערען דאך געדעקט אויך פון די שטייערן, וואס עס צאהלט די יודישע בעפעלקערונג.

און דער דאזיגער בודזשעט איז גאר נישט קיין קליינער, דהיינו: 416 מיט א האלב מיליאן זל. ד. ה. 16 א האלב פראצענט פון גאנצען מלוכה-בודזשעט, אויף די פאלקס-שולען איז היי-יאהר אסיגנירט 258 מיליאן, און פון זיי איז קיין איין גראשען נישט געגעבען אויף די יודישע שולען.

דער תירוץ איז, אז דאס זענען „פריוואטע“ שולען, אבער אונזערע שולען זענען נישט קיין פריוואטע, נאר געזעלשאפטליכע. פריוואטע האבען אנגערופען ווערען אזוינע, וואס ווערען אויסגעהאלטען דורך פריוואטע אונטערנעהמער צום פערדינסט. די דאזיגע געזעלשאפטליכע שולען ליגען זיך ווי א שווערער לאסט אויף דער ארימער יודישער בעפעלקערונג, זיי ווערען בעזוכט דער עיקר פון קינדער פון בעלי-מלאכות, ארבייטער, אנגעשטעלטע, קליינהענדלער און ארבייטענדיגער אינטעליגענץ. אין דעם מאמענט, ווען די מלוכה וועט אנהייבען אויסצוהאלטען יודישע שולען (מיט יודיש אלס אונטעריכטס-שפראך), וועלען זיי ווערען עפענטליכע און אויפהערען צו זיין „פריוואטע“.

אפילו פון דער נישטיגער סומע 120 טויזענד זל., וואס איז אסיגנירט געווארען אויף צו שטיצען פריוואטע פאלקס-שולען אין גאנץ פוילען, האבען די שולען פון דער יודישער שול-ארגאניזאציע נישט בעקומען היי-יאהר, נישט פאראיאהרען קיין איין גראשען.

אמת, די רעגירונג האט געעפענט פאר די יודישע קינדער (אפיציעל הייסט דאס „פאר די, וואס האלטען שבת“) בעזונדערע שולען מיט פויליש, אלס אונטעריכטס-שפראך. אבער די יודישע עלטערען ווילען נישט אזוינע שולע. נישט דערפאר, ווייל זיי ווילען נישט, זייערע קינדער זאלען קענען גוט די מלוכה-שפראך, אדער ווייל זיי זענען נישט גענוג לאיאל, נאר פשוט דערפאר, ווייל דאס ענטשפרעכט נישט די פאדערונגען פון דער פעדאגאגיק; ווייל די „פאווששעכנע שולען“ ענטשפרעכען אויך נישט דעם נאציאנאלען בעוואוסטזיין פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, די יודישע עלטערען ווילען — און דאס איז זייער רעכט, — אז זייערע קינדער זאלען נישט ווערען אפגעריסען פון זיי, פון זייער פאלק, פון זיין קולטור און פון זיין שפראך. פויליש ווערט, נאטירליך, געלערענט אין אונזערע פאלקס-שולען 5 שעה א וואך, און די לעהרער בעמיהען זיך, אז די קינדער נאכ'ן ענדיגען די שולע זאלען גוט בעהערשען די פוילישע שפראך און די פוילישע ליטעראטור.

אבער אין דערזעלבער צייט ווערט אין אונזערע שולען — חוץ אלגעמיינע לימודים (מאטעמאטיק, געשיכטע, געאגראפיע, נאטור-וויסענשאפט א. א.) — געלערענט אויך יודיש (5 שעה א וואך) און העברעאיש צוזאמען מיט תנ"ך (5—7 שעה א וואך). שטעהענדיג אלזא אויף דער נויטיגער פעדאגאגישער און מלוכה'שער הויך, דערציהען אונזערע שולען נאציאנאל-בעוואוסטזיניגע בירגער. און די דאזיגע טענדענץ איז דאך נאטירליך פאר יעדען פאלק.

דאס שכנה'שע לאנד, לעטלאנד, האט זיך געשטעלט אט אויף דעם דאזיגען ריכטיגען דעמאקראטיש-מלוכה'שען שטאנדפונקט און האלט מאקע אויס אויף דער רעכענונג פון דער רעגירונג אלע שולען: פוילישע, יודישע און פון אנדערע נאציאנאליטעטען, צוגלייך מיט לעטישע. דאס זעלבע זעהען מיר אויך אין עסטאניע און אפילו ליטע.

מיר פערלאנגען אלזא פון דעם בילדונגס-מיניסטער, ער זאל ענדליך אנערקענען די נויטיגקייט צו געבען אונזערע פאלקס-שולען מיט יודיש אלס אונטעריכטס-שפראך די רעכט פון עפענטליכע און לכל-הפחות אריינשטעלען אין בודזשעט א געהעריגע סומע אויף צו סובסידירען די דאזיגע שולען, וואס ענטשפרעכען דעם טיפ פון די מלוכה'שע פאלקס-שולען.

מיר פערלאנגען, אז אונזערע געזעלשאפטליכע גימנאזיעס מיט יודיש אלס אונטעריכטס-שפראך, זאלען בעקומען דאס רעכט ארויסצוגעבען מאטורעס, ווי דאס איז שוין אנערקענט געווארען פאר די פריוואטע גימנאזיעס מיט פוילישער אונטעריכטס-שפראך און פאר די ליטווישע און ווייסרוסישע גימנאזיעס. מיר פערמאגען אזוינע גימנאזיעס, וואס עקזיסטירען שוין העכער 12 יאהר, וואס זענען געשאפען געווארען מיט גרויס מיה און אנשטרענגונג מצד דער לעהרערשאפט און די עלטערען, און וועגען וועלכע אפיציעלע בעזוכער האבען געגעבען גינסטיגע מיינונגען.

איך ווייס נישט, צי די איבערגעמאהנטע מאטיווען — וועלכע מען קען נאך צעהנפאך פערשטארקען — וועלען איבערצייגען דעם הער בילדונגס-מיניסטער אין דער גערעכטיגקייט פון אונזערע פאדערונגען. די פאליטיק פונ'ם בילדונגס-מיניסטעריום שטימט משמעות נישט אלעמאל מיט זיין דירעקטער אויפגאבע — אלגעמיינע אויפקלערונג. אבער אויך פון פאליטישען שטאנדפונקט איז דאך זעהר וויכטיג נישט צו געבען מאטעריאל פאר'ן איינפלוסען אין דער יודישער יוגענד דעם געדאנק, אז זיי ווערען געהאלטען פאר בירגער פון א ניידעריגער מדרגה, און אז די רעגירונג איגנארירט איהרע קולטורעלע בעדערפענישען. ס'איז דאך בעקאנט, אז אונזערע פאלקס-שולען און לעהרער-סעמינאר שטעהען אין פעדאגאגישען זין העכער, ווי פיל אנשטאלטען, וואס די רעגירונג האלט אליין; אז אין אונזערע גימנאזיעס זענען גארנישט מעגליך אזוינע טרויעריגע פאקטען, וואס האבען געטראפען אין דער מלוכה'שער גימנאזיע אין ווילנע, סוועציאן א. אנד.

אט די פערביטערונג, דאס געפיהל פון בעל-עוולה'שקייט, וואס קלויבט זיך אן אין די נשמות פון די קליינע קינדער פון די יודישע פאלקס-שולען און אין די תלמידים און תלמידות פון די יודישע גימנאזיעס. וואס מוזען זוכען א העכערע בילדונג אין אויסלאנד — איז געוויס שעדליך הן פאר דער רעגירונג, הן פאר אונז.

אפשר וועט דאס איבערצייגען דעם הער בילדונגס-מיניסטער....

ענגלאנד און אינדיען

דער פרוב-שטיין פון מאקדאנאלד'ס רעגירונג

פון א. רעוואוצקי

מאקדאנאלד'ס קאבינעט, וועלכער האט ביז אהער זיך פאקטיש נישט אנגעשטויסען אויף קיין ווירקליכע אפאזיציע אין ענגלאנד, שטעהט איצט צום ערשטען מאל פאר אן ערנסטען קאמף. דער קאמף וועט פארקומען ארום אינדיען, דער גרעסטער און וויכטיגסטער קאלאניע פון ענגלאנד.

די פראבלעמען וועגען אינדיע איז אויפגעשווומען אין א פערבינדונג מיט א פארשלאג פון לארד אירווין, דעם בריטישען וויצע-קעניג פון אינדיע וועלכער זאגט צו אינדיע די רעכט פון א דאמיניע. אמת, די צוזאג איז נישט געגעבען געווארען אויף היינט מארגען. עס ווערט בלויז פאר וויכטיג פערשפראכען, אז דער ענד-צוועק פון די אלע רעפארמען, וועלכע מען קלויבט זיך דורכפיהרען אין אינדיע, איז שטעלען אין דער צוקונפט דאס 300 מיליאנענדיגע לאנד אין דער לאגע פון א דאמיניע, מיט דער זעלבער ברייטער זעלבסטשטענדיגקייט, וועלכע עס געניסען איצט קאנאדא, אויסטראליען, זיד-אפריקא.

ס'איז אמת אויך, אז עהנליכע צוזאגען אויף לעתיד לבוא זענען שוין געמאכט געווארען אויך דורך אנדערע ענגלישע מלוכה-לייט — אפילו פון קאנסערוואטיווען לאגער.

אויך לארד אירווין איז נישט קיין לייבאר-מאן, נאר א קאנסערוואטיווער בעאמטער, וואס איז געשיקט געווארען קיין אינדיען נאר דורך דער פריהערדיגער קאנסערוואטיווער רעגירונג.

אויב די צוזאג פון דאמיניע-רעכט פאר אינדיען איז אין עצם נישט קיין נייעס, טא פארוואס האט זי ארויסגערופען אזא ביטערע קריטיק כמעט אין דער גאנצער ענגלישער פרעסע, וועלכע געפינט זיך מעהרסטענס אונטער א קאנסערוואטיווען קאנטראל? פארוואס ווערט איצט די אינדישע פראבלעם בעטראכט אלס דער פרוב-שטיין פון מאקדאנאלד'ס קאבינעט? פארוואס איז מעגליך, אז פריהער אדער שפעטער וועט זיך ארום דער דאזיגער פראבלעם שאפען א בונד צווישען קאנסערוואטיווע און ליבעראלען, וואס וואלטען געבראכט צום דורכפאל פון דער לייבאר-רעגירונג אין פארלאמענט און צו נייע וואהלען?

דער ענטפער אויף דעם איז א גאנץ פשוט'ער. ווען צוויי זאגען דאסזעלבע איז דאס נישט דאס זעלבע. ווען א קאנסערוואטיווער מיניסטער רעדט וועגען דאמיניע-רעכט פאר אינדיען, איז דאס נישט מעהר ווי א צוקונפטס-מוזיק, וואס האט נישט קיין פראקטישע ממשות. ווען אבער דער זעלבער אויסדרוק ווערט געבראכט פון א „לייבאר רעגירונג“, איז דאס א צוזאג. וואס וועט פריהער אדער שפעטער מוזען פערווירקליכט ווערען.

אויסער דעם איז די לאגע אין אינדיען און ארום אינדיע איצט אנדערש, איידער זי איז געווען מיט עטליכע יאהר צוריק. אינדיען איז שטארק אויסגעוואקסען סיי ווירטשאפטליך און סיי פאליטיש. עס האט זיך אין איהר געשאפען א בעדייטענדע אינדוסטריע, וועלכע פערלאנגט שוין געגען אויסלענדישער — און הויפטזעכליך מאקע ענגלישער קאנקורענץ. דער רעליגיעזער שטרייט צווישען הינדוס און מאכמעדאנער, וועלכער איז במשך דורות אויסגענוצט געווארען מצד דער ענגלישער מאכט, כדי אפצושוואכען די קראפט פון אינדישען נאציאנאליזם, ווערט שוואכער פון יאהר צו יאהר. דער ביישפיל פון א פאר אנדערע אזיאטישע מלוכות, וועלכע האבען זיך בעפרייט פון אייראפעאישער אפוטרופסות און פיהרען אן א גאנץ ערפאלגרייכען אייגענעם לעבען, ווירקט אויך אין דעם זעלבען זין.

די ענגלישע ארבייטער-רעגירונג ווייזט ארויס א קלארע טענדענץ אנטקעגענצוקומען די נייע פאליטישע כחות, וועלכע ווייזען זיך אין די אריענטאלישע לענדער. ערשט מיט א קורצער צייט צוריק האט מען אפיציעל געמעלדעט וועגען אן ענגליש-עגיפטישען אפמאך, וואס גיט עגיפטען פולשטענדיגע אינערליכע זעלבסטשטענדיגקייט. בערך אין דער זעלבער צייט האט ענגלאנד זיך פערשטענדיגט מיט איראק וועגען אריינעהמען די דאזיגע נייע אראבישע מלוכה אלס א מיטגליד פון פעלקער-בונד און ענדיגען דארט אפיציעל דעם מאנדאט וועלכען ענגלאנד האט איבערגענומען נאכ'ן וועלט-קריג. ס'איז נישטא קיין שום גרונד צו צווייפלען, אז אין דער זעלבער ריכטונג וועלען געהן די רעפארמען, וועלכע ווערען איצט געפלאנט פאר אינדיען.

אמת, א דאמיניע אין אינדיען פונקט, ווי א זעלבסטשטענדיגע עגיפטען און אומאבהענגיגער איראק, מיינט נאך נישט דעם סוף פונ'ם בריטישען איבער-אויפזיכט איבער די דאזיגע לענדער. אין איהר אפמאך מיט עגיפטען האט זיך די לייבאר-רעגירונג בעווארענט דאס רעכט צו האלטען סאלדאטען ביים סועץ-קאנאל. אין איהר פערשטענדיגונג מיט איראק האט זי זיך איבערגעלאזט דאס רעכט צו דורך איראק פון פערסיען. דאס מיינט, אז נישט היטען דורך איהר מיליטער די נאפט-קוואלען וואס געהן קוקענדיג אויף זייער זעלבסטשטענדיגקייט, וועלען עגיפטען און איראק נישט ארויסגעהן פון ענגלישער ווירקונג. זיי וועלען אין אלע וויכטיגע אויסערליך-פאליטישע פראגען בלייבען טיילען פון דער בריטישער וועלט-אימפעריע. אבער אין זייער אינערליכען לעבען דערגרייכען זיי אזא גראד פון זעלבסטשטענדיגקייט, וועלכער איז נישט פיל ווייניגער פון דעם, וועלכען עס פערמאגען די ענגליש-שפרעכענדע בריטישע דאמיניעס.

ס'איז דא א גרונד צו גלויבען, אז די איינפיהרונג פון א דאמיניע-רעכט פאר אינדיען וועט פאקומען פיל לאנגזאמער, איידער די דורכפיהרונג פון עגיפטישער און מעסאפאטאמישער זעלבסטשטענדיגקייט. די לאגע אין אינדיען איז אן אנדערע און ענגלאנד'ס אינטערעסען דארט זענען פיל, פיל בעדייטענדער.

אין עגיפטען און איראק זענען נישטא קיין פאליטיש בעדייטענדע נאציאנאלע און רעליגיעזע מינדערהייטען. אין ביידע לענדער איז אראביש די שפראך פון 95 פראצענט פון דער בעפעלקערונג, און דער איסלאם איז די אבסאלוט הערשענדע רעליגיע. אנדערש איז די לאגע אין אינדיען, וואו עס זענען פערהאן נישט ווייניגער פון זיבעציג מיליאן מאכמעדאנער געגען 215 מיליאן הינדוסען און בערך 40 מיליאן פון אנדערע רעליגיעזע גרופען, צווישען די 325 מיליאנען איינוואוינער, וואס לעבען אין אינדיען זענען דא פערטרעטער פון 45 ראסען, וואס רעדען אויף 150 פערשידענע שפראכען. קיין איין שפראך אין אינדיען ווערט נישט גערעדט מעהר, ווי פון 50 מיליאן איינוואוינער, און ווען אינטעליגענטע אינדיער פון פערשידענע טיילען פונ'ם לאנד קומען זיך צונויף צוזאמען, מוזען זיי בענוצען ענגליש, אלס א מין געמיינזאמע פערמיטלונגס-שפראך.

צום אונטערשיד, למשל, פון עגיפטען, איז אינדיען קיינמאל נישט געווען קיין איינהייטליכע מלוכה פאר'ן אנקומען פון ענגלאנד. עס זענען מאקע געווען ציטען, ווען דריי-פירטעל פון אינדיען איז געווען אונטער איין האנד. אבער דאס איז געווען די האנד פון אן עראבערער. די מאכמעדאנישע עראבערער פון אינדיען זענען געווען פונקט אזוי פרעמד צו דער מעהרהייט פון דער אינדישער בעפעלקערונג, ווי די ענגלענדער זענען דאס איצט.

אויסער דעם זענען אין אינדיען, גלייכצייטיג מיט די פראווינצען, וועלכע זענען אונטער דער דירעקטער הערשאפט פון ענגלאנד, פערהאן איינגעבוירענע מלוכות, וועלכע האבען נאך זייערע אייגענע הערשערס (מאהאראדזשאס) און שטעהען בלויז אונטער ענגלישען פראטעקטאראט. דאס מערקווירדיגע דערביי איז, וואס גראד ענגלאנד היט שטארק אפ די בעזונדערקייט און „אויטאנאמיע“ פון די דאזיגע ארטיגע מלכים, בעת די אינדישע נאציאנאליסטען וואלטען פון זיי געוואלט פטור ווערען... נאטירליך טוט דאס ענגלאנד מיטן צוועק צו פערקלענערען די קראפט פון דער נאציאנאליסטישער בעוועגונג אין אינדיען. זי שטעהט שטענדיג אויף דער וואך פון די לעגיטימע אינטערעסען פון די פירשטען און פון די רעליגיעזע אינטערעסען פון די מאכמעדאנער.

צוליב דעם נאציאנאלען און רעליגיעזען ערב-רב, וועלכער איז פערהאן אין אינדיען איז דער גרעסטער טייל פון די אינדישע נאציאנאליסטען געגען דער פולשטענדיגער אפטיילונג פון ענגלאנד. עס איז דעריבער וואהרשיינליך, אז ווען אפילו אינדיען וועט מיט יאהרען שפעטער פראקלאמירט ווערען אלס דאמיניע, וועט דאס געטון ווערען, בתנאי, אז אין לאנד זאל פערבלייבען א געוויסע צאהל פון ענגלישען מיליטער. עס איז זעהר מעגליך, אז פיל נאציאנאליסטען וועלען דערמיט אינערליך צופרידען זיין.

אבער גראד דער פאקט, וואס די אינדישע נאציאנאליסטישע בעוועגונג איז אין עצם נישט סעפאראטיסטיש, גיט דער לייבאר-רעגירונג א שטארקע מאראלישע קראפט אין דער דורכפיהרונג פון די רעפארמען, וועלכע זי פלאנט פאר אינדיען. די דאזיגע רעפארמען וועלען אין אנהויב זיין פיל בעשיידענער, איידער די דאמיניע-רעכט, וואס ווערען שוין איצט פערלאנגט דורך דעם אינדישען נאציאנאלען קאנגרעס, זיי וועלען אבער זיכער מיט דער צייט אויסגעברייטערט ווערען.

עס איז געווען א צייט, ווען די מאכמעדאנער אין אינדיען, וועלכע זענען דארט א מינדערהייט, זענען געווען אקטיווע געגנער פון יעדער שטרעבונג צו פערקלענערען די מאכט פון ענגלאנד. עס האט עקזיסטירט און אין א געוויסער מאס עקזיסטירט נאך עד-היום, א פעסטער בונד צווישען ענגלאנד און די אינדישע מאכמעדאנער, און אויפ'ן דאזיגען בונד האט זיך פאקטיש געהאלטען די ענגלישע מאכט דארטען.

לעצטענס זענען אבער אויך די מאכמעדאנער געווארען אנגעשטעקט פונ'ם גייסט פון אינד-

(ווייטער זעה 10-טע זייט).

בע'גנב'עט אַמשוגעים־אַנשטאלט

(—) אין ווארשא ביי שלאדז האבען גנבים אויסגעפיהרט אַ איינבריכס אנפאל אין שפיטאל פאר גייסטיג קראנקע. זיי האבען אויסגעבראכען די טיר אין קאבינעט פון דירעקטאר און דאן אויפגעריסען די קאסע. אין שכנות'דיגען צימער זענען אנוועזענד געווען טעליכע משוגעים אין קיינער פון זיי האט גארנישט געהערט, דעם איינברוך האט מען בעמערקט ערשט אינדערפריה. ווי ס'האט זיך אויסגעשטעלט האבען די גנבים ארויסגעגנבעט פון קאסע 1100 זל. מזומן און עטליכע גאלדענע רינגלעך מ'רעכענט, אז דעם איינברוך האבען אויסגעפיהרט די זעלבע גנבים וואס האבען מיט עטליכע טעג צוריק געמאכט דעם אנפאל אויף דער זגערזשער באנק און האבען דארט אוועקגערויבט 40 טויזענד זלאטיס.

זיך געהאנגען אין פארק

(—) פרייטאג אינדערפריה האט דער פאליציאנט אלעק בעמערקט אין פארק „זשרודליסקא" הענגען אויף א בוים א מענשען. ער האט באלד ארויסגערופען די פאגאטאוויע. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז דער געהאנגענער איז טויט און מ'האט דעם טויטען קערפער איבערגעפיהרט אין שטעטישען פראזעקטאריום.

די אויספארשונגען האט פעסטגעשטעלט, אז דער געהאנגענער איז דער 47־יעהריגער אויגוסט יענש פון זאקאנטנא 67, אן ארבייטסלאזער. זייט ער האט פערלוירען די ארבייט איז ער געווארען נערוועז און פלעגט אפט איינארדנען אין דער היים איזאנטורען. פרייטאג האט ער זיך צוקריגט מיט זיין פרוי און איז אוועק פונדערהיים אין פארק, וואו ער איז אמאל געווען א וועכטער און א זייטיגער אלעע האט ער זיך אויפגעהאנגען אויפ'ן פאסעק פון די הויזען.

א מערקווירדיגער באנדיטען־אנפאל אין אדארף

אין דארף נאקוואסען, הינטער לאדז איז פארגעקומען א זעלטענער פאל מיט א דרייסטען איינברעכער יוזעף קענדזיא, 34 יאהר אלט — אן אלטער פערברעכער, וועלכען די פאליציי זוכט שוין פון לאנג ארום. ער האט זיך אריינגע'גנב'עט אין דער וואוינונג פון יוזעף קארפיעוויטש, וועלכער האט געוואוינט איינזאם און האט פון אינעווייניג פערבאריקאדירט די טיר, כדי קאספיעוויטש זאל נישט קענען רופען נאך הילף. ביינאכט האט ער געפרובט זיך אריינקריגען דורכ'ן דאך און קארפיעוויטשעס וואוינונג. צופעליג האט איהם בעמערקט עפעס א פערבייגעהער און געמאכט א גוואלד. קענדזיא האט ארויסגעכאפט דעם רעוואלווער און געדראהט יעדען, וואס ס'וועט זיך צו איהם דערנעהנטערן. דערווייל זענען אנגעקומען עטליכע פויערים און סטראזשאקעס, וועלכע האבען מיט שלייכען אנגעהויבען בעגיסען איהם מיט קאלט וואסער. קענדזיא האט אנגעהויבען שיסען און אראפגעשפרינגען פון דאך און זיך געלאזט לויפען. איינער פון פויערים־המון האט איהם אנגעיאגט און דערלאנגט מיט א האק איבערן קאפ. ער איז געפאלען א פערוואונדעטער. מ'האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א מארד אין זגערזש צוליב א כלה

(—) נעכטען ווען די סעזאן־ארבייטער אין זגערזש זענען געקומען צו דער ארבייט איז צווישען יוזעף קאפטשאק און פראנטישעק מאטשאק אויסגעבראכען א סכסוך. ביידע זענען אמאל געווען זעהר בעפריינדעט, אבער ווי א שטן האט זיך צווישען זיי געשטעלט א פרוי און קאפטשאק האט אפט געדראהט, אז ער וועט דערמארדען מאטשאק'ן, ווייל ער האט ביי איהם אפגעשלאגען זיין כלה.

נעכטען האט קאפשאק אנגעהויבען א געשפרעך מיט מאטשאק'ן און ווערענדיג אויפגערעגט, האט ער געכאפט אן אייזען און עטליכע מאל דערלאנגט מאטשאק'ן. יענער איז געפאלען מיט א צובראכענעם שארבען.

די אנוועזענדע ארבייטער האבען ענטוואפענט קאפשאק'ן און ארויסגערופען פאליציי און פאגאטאוויע. איידער די פאגאטאוויע איז אנגעקומען איז מאטשאק געשטארבען. קאפשאק איז ארעסטירט געווארען.

„דער בוימוואל־קעניג"

סענסאַציאנעלע פיעסע פון א לאדזער מחבר אין היגען פוילישען טעאַטער

אין לאדזער פוילישען טעאטער ווערען געמאכט אלע הכנות צו דער אויפפיהרונג פון א פיעסע, וואס וועט אין אונזער שטאט ארויסרופען אהן ספק א סענסאציע. די פיעסע הייסט „דער בוימוואל־קעניג". דער מחבר איז א בעקאנטער לאדזער זשורנאליסט. די פיעסע ברענגט א בונטע שילדערונג פון די פערהעלטענישען אין פוילישען מאנטשעסטער, פיהרט אויף א רייה טיפען און פערזענליכקייטען, וועלכע זענען אונז אלעמען בעקאנט; פיל פערסאנאזשען זענען ווי לעבעדיג ארויסגענומען, אויך פון אונזער יודישער סביבה.

די פרעמיערע פון דער פיעסע, וועלכע וועט אינגיכען פארקומען ווערט ערווארט מיט דער גרעסטער פעראינטערעסירונג.

ראדיא־פראגראם

זונטאג 1 דעצעמבער

12.10 ווארשא, סימפאנישער פרימארגען פון ווארשאווער פילהארמאניע. 15,20 ווארשא קאנצערט. 15,20 ווארשא: מוזיק פון גראמאפאן־פליטעס. 1850 פויזען: סאליסטען־קאנצערט. 20 30 ווארשא: פאפולערער קאנצערט. 20 30 קראקא: איוענד־קאנצערט. 20,30 ווילנא: קאמפּ־רעלער אווענד. 22,35 ווארשא: קאמוניקאט פון פ.א.ט. 23,00 ווארשא: טאנץ מוזיק. 11,00 ווין: קאנצערט פון ווינער סימפאנישען ארקעסטער. 14,00 שטאקהאלם: סימפאנישער קאנצערט. 20,00 לייפציג: סימפאנישער קאנצערט. 2100 קעניגס־וואוסטערהאוזען: קאמערגאל־קאנצערט פון האווע־מאן קווארטעט.

פון קינאָס

נאך א רייה שלאגער־פילמען ווערט איצט דעמאנסטרירט אין קינא „אוטשעכא" א שעהן פרעכטיג בילד א. נ. „די מוסולמענערין" מיט הוזשע דופלא און לעאן מאטא אין די הויפטראלען. דאס בילד ווערט דעמאנסטרירט ביי דער בעטייליגונג פון א פערשטארקטען סימפאנישען ארקעסטער.

די איצטיגע פרעמיערע פון קינא „ראוי" איז דער לאנג ערווארטעטער שלאגער א. נ. „ווייטערע געשיכטען פון טארזשאן". אויסערגעוועהנליכע פאסירונגען צווישען רזשונגלים און ווילדע חיות. דאס בילד לאזט איבער אויף די צושויער א שטארקען איינדרוק.

אונטער דער פירמע ר. היינע און קאמפּ. איז אויף פיעטריקאווער 31 געעפענט געווארען א נייע שיך־געשעפט.

איין אינהאבער פון דער פירמע ר. היינע בעווייזט נאך אנ'אייגען געשעפט אויף ציגעל־גאס 46 און איז בעקאנט אלס זעהר גוטער פאכמאן. דער צווייטער ה' יעקב קאלושינער איז גוט בעקאנט אין די סוחר'ישע קרייזען. צוליב דעם, וואס די פירמע האט זיך געשטעלט דעם ציל צו פערקויפען גוטע קוואליטעט סחורה פאר ביליג געלד איז צו ערווארטען, אז די נייע פירמע וועט זיך באלד ערווערבען די אנערקענונג פון דער קליענטעלע

GRAND-HOTEL „Sala Malinowa"
פון דעם 1. דעצעמבער ד. י. גענצליך נייער פראגראם!
אויפטרעטען פון ערשטקלאסיגע קינסטלערישע קרעפטען:
1) Schimay Harmony Four
קאמישער געזאנג־טאנץ־רעוויע.
2) Erry i Merry Corvin
ארוועלטליכער רועט און מאדערנע טענץ
3) SYRENA BALET
עקסצענטרישע טענץ.—דער באלעט האט אין פוילען דעם גרעסטען ערפאלג.
ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ליבלינג פון לאדזער פובליקום ה' ס. ווינראט.

מענאזשעריע אין העלענאוו
היינט און איינטריט 1 זל. טעגליך
שילער, קינדער, מיליטער־לייט 50 גר. (נידריגע ראנגען)

טעלעגראמען

לוטאווער רב'ס איינקעל

ווארפט זיך אונטערן לויפענדן צוג און ווערט מאמענטאל געהרג'עט

פאריגען דינסטאג נאכמיטאג, איז קאליש אויפגעציטערט געווארען פון דער שוידערליכער ידיעה, אז אויף דער באהן־סטאציע, זאל א חסידישער יונגערמאן זיך האבען געווארפען אונטערן לויפענדען ציג, כדי צו בעגעהן זעלבסטמארד.

שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען פאלגענדעס:

א חסידישער יונגערמאן פון א יאהר 25 האט ביי דער קאסע אויסגעקויפט א בילעט נאך אפאטובעק, בעת אלע פאסאזשירען האבען אויפ'ן פעראן אפגעווארט דעם צוג, האט דער יונגערמאן ארויסגעוויזען גרויס דענערווירונג און כסדר געגאנגען הין און צוריק, דאך האט קיינער נישט געלעגט קיין אכט אויף איהם.

בעת דער פויזנער צוג האט זיך דערנעענטערט צו דער סטאציע, איז דער יונגערמאן שנעל אקעגענגעלאפען, אראפגעווארפען פון זיך דעם פאלטע אין האסטיג געלאפען אויף די שינעס, דער לאקאמאטיוו איז מאמענטאל אריבער דעם קערפער און דער זעלבסטמערדער איז שוין געווען טויט.

די חברה „חסד של אמת" האט איבערגעפיהרט דעם טויטען קערפער אין שטאט אריין און אוועקגעלייגט איהם אין מתים שטיבעל ביים יודישען שפיטאל.

ס'איז בשום אופן נישט מעגליך געווען פעסטצושטעלען די פערזאן פונ'ם זעלבסטמערדער. קיין שום דאקומענט האט מען נישט געפונען ביי איהם. ענדליך איז געפונען געווארען אין איין טאש א רעצעפט פון א שערדזער אקטאר פאר איינעם בעפערגליק, ווי מענשען האבען איבערגעגעבען איז עס דעם לוטאווער רב'ס אנ'איינקעל אין וואוינט אין לאסק.

מען האט טאקי גלייך טעלעפאנירט נאך לאסק דער פאטער זאל קומען.

מיטוואך איז דער פאטער געקימען און דערקענט דעם טויטען זוהן.

דער זעלבסטמערדער האט איבערגעלאזט א ווייב מיט 2 קינדער.

די אראב'ישע אגרער־פראגע און די יודישע קאלאניזאציע

ערקלערונגען פון ביידע צדדים

איין צד טענה'ט: „מיר ווערען פערארימט", און דער צווייטער זאגט: „פונקט פערקעהרט"...

ירושלים, (יט"א) דער יודיש־אראבישער קאנפליקט אין וואדי־האווארים (עמק השרון) וואס האט געפיהרט צום צייטווייליגען אפשטעלען פון די פעלד־ארבייטען אויף דעם ניי־געקויפטען שטח פון יודישען נאציאנאל־פאנד, וואס געהערט צו די גרעסטע יודישע ערד־קניות אין לאנד, האט צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט פון דער גאנצער עפענטליכער מיינונג אין לאנד.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור, דער אמעריקאנער זשורנאליסט ה' סאלאוו אפגעהאלטען געשפרעכען מיט די פארשטעהער פון ביידע צדדים. מצד די אראבער האט מען ערקלערט:

די פעלאכען, וואס האבען געהאלטען אין פאכט די דאזיגע ערד־שטחים, וואס זענען דורך די קאנאדער ציוניסטען אפגעקויפט געווארען פאר'ן יודישען נאציאנאל־פאנד פאר א מיליאן דאלאר, האבען זיך ענטזאגט צו פערלאזען זייערע וואוינערטער. די אראבער קוועסטיאנירען נישט די לעגאליטעט פון קויף־אקט, וואס איז דורכגעפיהרט געווארען צווישען קרן־קימת און 23 מיטגלידער פון א בעקאנטער אראבישער גרונד־בעזיצער־פאמיליע. די אראבער גיבען צו, אז די האנדלונג פון די יורען סיי בעת דער קניה, סיי ביים אויסצאהלען די ענטשעדיגונג איז פולשטענדיג אין הסכם מיט'ן געזעץ. זיי טענה'ן אבער, אז אונאבהענגיג פון דער לעגאליטעט פון די אקטען, ווייזט זיך קלאר, אז דאס גאנצע סיסטעם פון יודישער ערד־ערווערבונג בילדעט א שטענדיגע געפאהר פאר דער אראבישער בעפעלקערונג. די אראבער ווייזען אן, אז ווען די ערד־איינגענטימער פערקויפען די ערד, האבען נישט די פעלאכען, וועלכע האבען פיל יאהרען בעארבייט די ערד, וואו זיך אהינצוטון. די צוזאגנס־ענטשעדיגונג פאר די פעלאכען, וואס פערלאזען זייער וואוין־ארט, ווערט פאקטיש דורכגעפיהרט אין לעבען ערשט זייט אויגוסט ה. י. און איז ווייט נישט־גענוגענד. חוץ דעם, ערקלערען די אראבער, ווען די אראבישע פויערים בעקומען שוין יא די ענטשעדיגונג, ווייסען זיי נישט, וואו און ווי אזוי איינצוקויפען פאר זיך ערד. זיי ווייסען נישט ווי אזוי זיך בעגעהן מיט'ן געלד, וואס ווערט שנעל ביי זיי צורונען. דאס פיהרט דערצו, טענה'ן די אראבער, אז עס שטייגט די צאהל לאנדלאזע, פערארימטע אראבער, וועלכע ווערען מיט דער צייט באנדיטען און יורען־פיינד. צי ווילט איהר פערוואנדלען אלע אראבער אין באנדיטען, שטרעבענדיג אויפצובויען די יודישע נאציאנאלע היים" זאגען די אראבער.

איינער פון די העכערע בעאמטע פון צענטראל־ביורא פון קרן־קימת האט אין א געשפרעך מיט ה' סאלאוו בעשטריטען אלע פונקטען פון די אראבישע טענות.

דער קרן־קימת, האט ערקלערט דער פארשטעהער פון יודישען נאציאנאל־פאנד, — קויפט 90 פראצ. פון זיין בארען ביי גרויסע ערד־בעזיצער, וואס די מעהרהייט פון זיי וואוינט אליין מחוץ לארץ, אין פאריז, ביירוט אדער אלעקסאנדריא. די ערד־איינגענטימער בעקומען פון די פעלאכען, וואס בעארבייטען זייערע פעלדער און א"י אויפ'ן יסוד פון א פאכט־אפמאך, 20 פראצ. פון דעם תבואה־שניט. ווען דער קרן־קימת קויפט וועלכען עס איז פון דעם ראווינען בארען, לאזט ער איבער די ארטיגע פעלאכען א לאנגען טערמין אויף עוואקוירען זיך, איידער דער בארען ווערט פערנומען דורכ'ן קרן־קימת. בעת עס איז אין 1921 איינגעקויפט געווארען נהלל, האבען די פאכטערס בעקומען דאס רעכט צו בעוואוינען 3000 דונאם ערד אין משך פון 6 יאהר און די מענליכקייט אויסצוקלייבען זיך אנ'ענטשפרעכענדען בארען ביז'ן סוף פון דערמאהנטען פעריאד.

אין דעם פאל וואדי־האווארים האט דער קק"ל בעצאהלט, חוץ דעם פרייז פאר'ן בארען, אויך 15 טויזענד פונט ענטשעדיגונג פאר די פעלאכען. אנ'ערך דריי־פירטעל פון אלע ארענדארען האבען שוין בעקומען זייער געלד און האבען געזאלט פערלאזען די זידלונג, ווען עס זענען אויסגעבראכען די אונרוהען. איצט זאגען זיך אפ די פעלאכען צו עוואקוירען דעם בארען, און צווישען זיי אויך די, וועלכע האבען בעקומען ענטשעדיגונג. אונזער פאזיציע, ערקלערט דער קק"ל־פארשטעהער, איז א פולשטענדיגע לעגאלע, מאראליש קען מען דעם קק"ל דעריבער קיין פארוואורף נישט מאכען. אויב דאס געזעץ איז נישט צופרידענשטעלענד, זאל איינגעפיהרט ווערען א נייע געזעץ.

—=]o[=—

קאפיטאן בוירד אריבערגעפלויגן דעם דרום־פאל

נ י ו ־ י א ר ק, 30 (ספ. טעל.) לויט ניו־יארק טיימס איז קאמאנדאר בוירד אריבערגעפלויגען איבער'ן דרום־פאל און איז צוריקגעקומען אין לאגער. צוליב דער גליקליכער רייזע הערשט אין אמעריקא אן אלגעמיינע פרייד.

בעת'ן פליהען האט בירד געמוזט אראפווארפען א טייל פראוויאנט, כדי לייכטער צו מאכען דעם אעראפלאן. בירד האט געמאכט אויפ'ן פאל א רייה אבסערוואציעס, וועלכע האבען א בעוואלדיגען וויסענשאפטליכען ווערט.

מיניסטער בערנער ווענען דער קאנסטיטוציע

ק א ט א וויץ, 30. (ספ. טעל.) היינט האט דא געהאלטען א פארלעזונג דער פאסט־מיניסטער בערנער. דער מיניסטער האט גערעדט וועגען דער רעפארם פון דער קאנסטיטוציע

שווערע קוילען־גרובען־קאטאסטראפע

פיל מענשליכע קרבנות

ל א נ ד א ן, 30 (ספ. טעל.) אין איינע פון די קוילען־גרובענס אין דרום־וועלס איז פארגעקומען אנ'אויפרייס, וועלכע האט געברענגט צו א גרויסער קאטאסטראפע. בעת'ן אויפרייס האבען זיך אין גרובען געפונען 100 ארבייטער. ביז איצט האט מען ארויסגעצויגען 6 טויטע. די רעטונגס־אקציעס דויערט ווייטער.

פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

מיטגלידער רעגיסטראציע

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעפארשטעהענ־דען 9־טען ציוניסטישען לאנד־צוזאמענפאהר אין פוילען פיהרט די לאדזער ציוניסטישע ארגאניזאציע ענערגיש ווייטער די מיטגלידער־פארפירונג און רעגיסטרירונגס־אקציע. די ארבייט וועט געפיהרט ווערען נאך אין משך פון די נאהענטסטע 2 וואכען.

בעזוכען פון דעפ. ד״ר ראזענבלאט און ה׳ משה לימאן אויף דער פראווינץ

דער היגער ציוניסטישער קאמיטעט פיהרט איצט אן ענערגישע פראפאגאנדא־ און אויפקלערונגס־ארבייט אויף דער פראווינץ. צו דעם צוועק ווערען פון צייט צו צייט דעלעגירט מיטגלידער פון קאמיטעט אין די שטעט פון לאדזער קרייז, כדי מיטצוהעלפען די ארטיגע ארגאניזאציעס אין זייער טעטיגקייט.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם, האט ה׳ משה לימאן לעצטענס בעזוכט די שטעט אזארקאוו, זד.־וואליא און זגערזש אויף די איינלאדונג פון די ציוניסטישע ארגאניזאציעס אין די דערמאהנטע שטעט. אין אזארקאוו איז פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג אויף וועלכער ה׳ מ. לימאן האט רעפערירט וועגען דעם איצטיגען מאמענט אין ציוניזם. עס האבען זיך אויך בעטייליגט די ארטיגע טוערם ה״ה ארנאלעוויטש, יונטער און פעלדמאן. אין זד.־וואליא האט ה׳ לימאן זיך בעטייליגט צוזאמען מיט דעם ארטיגען עסקן ד״ר לעמבערג אין דער ערעפנונגס־פייערונג פון א העברעאישער תרבות־שולע. אין זגערזש איז ה׳ לימאן ארויסגעטרעטען אויף א מיטינג מיט א רעדע אר״ט: „די לעצטע געשעהענישען אין א״י״ און אונזער ווייטערדיגע אויפבוי ארבייט.

היינטיגע וואך האט דעפ. ד״ר ראזענבלאט בעזוכט אזארקאוו, וואו ער איז ארויסגעטרעטען אויף א גרויסען מיטינג, וואס איז פארגעקומען אין „קאזינא״־זאל ער האט רעפערירט וועגען דער איצטיגער לאגע אין ציוניזם און אין ארץ־ישראל. די רעדעס האבען געמאכט א שטארקען רושם און האבען פיל מיטגעהאלפען צו דער פערשטארקונג פון דער ציוניסטישער ארבייט אין די דערמאהנטע שטעט.

אויפרייס אין פאבריק „דזשענטעלמאן“

(–) נעכטען פארטאג איז אין דער גומי־פאבריק „דזשענטעלמען“ אויף אלעקסאנדראווסקא 156 פארגעקומען א טראגישער פאל. בעת מ׳האט געלאדען קויהלען אינם הויטש־אויוועז האבען די צוזאמענגעפרעסטע גאזען אויפגעריסען און דער אויוועז האט געפלאצט מיט א שטארקען הויק. די שטיקלעך פונם אויוועז האבען געטראפען דעם 36 יאהריגען פראנטישעק זשעלינסקי קוויאט־קאווסקא 19, וועלכער איז פערוואונדעט געווארען אין געזיכט, פלייצעס און די פיס אין א שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

פערשידענעס

(–) דער אויטא־רעפעראט פון דער וואיעוואודזשטווע איז איבערגעטראגען געווארען פון אגראדאווע 15 אויף מאניושקי 8.

ענגלאנד און אינדיען

(ענרער פון דער 4. זייט).

דישען נאציאנאליזם, און דאס איז די הויפט־סיבה, פארוואס ענגלאנד, וועלכע פלייבט די פעסטסטע קאלאניאל־מאכט אין דער הייטי־גער וועלט, זעהט פאר נויטיג צו מאכען הנחות בית עס וועט נישט שפעט ווערען.

איך גלויב, אז א נענויער שטודיום פון דער לאגע אין אינדיען קאן אונז א סך לערנען, וואס מיר קומען צו די פראגען, וועלכע אינטערעסירען אונז אזוי שטארק אין ארץ־ישראל. נאטירליך אין ארץ – ישראל אין פערגלייך מיט אינדיען גרויס, ווי א קארליק אין פערגלייך מיט א ריז, אבער אויך דארט זענען דא פערשידענע נאציאנאלע אינטערעסען, און אויך דארטען מוז עס פריהער אדער שפעטער קומען צו אן אויסגלייך צווישען זיי.

די ליניע פון דער ענגלישער פאליטיק אין אריענט נעהט אונפערמיידליך אין דער ריכטונג צו אויטאנאמיע און זעלבסט־פערוואלטונג, און קיין שום לאנד וועט נישט זיין פון דעם קיין דור־ערנדע אויסנאהמע.

דער גרויסער טאג פון דער פרעמיערע פון פילם
די בלוטיגע געשעהענישן אין ארץ=ישראל
דערנעהנטערט זיך!
די אלע אויפנאהמען זענען אויטענטישע און געמאכט געווארען מיט די גרעסטע מסירת נפש מצד די אפעראטארען. 2 אפעראטארען זענען אומגעקומען.
„Corso“–„Czary“
10 אקטען טראגעדיע פון יודישען לעבען און טויט! איך 2 טעג ארום אין די קינא׳ס

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און מענער־שוואכע קראנקהייטען. היי־זנג מיט קווארץ־לאמפע (האנאו־אויספאל)
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוונט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט= און ווענערישע קראנקהייטען, מענער= שוואכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—8
ד״ר רוזשאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאלדשטיין־ אויגען־קראנקהייטן פאלאק	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאן נערוועז קראנקהייטען	12—2
ד״ר ראזענצווייג קינדער־קראנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פעפערני פרויען און געבורטס־הילף	11-1½ 5-6
ד״ר קאנטאר פנימיות־קראנק.	4½-5½ 1—2
ד״ר ווייגבערג אינג. האלז לונגען	12—1, 6½—7½
ד״ר סטופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראדזענסקי ציין־ארצט	3—7
נ. ראזעס ציין־ארצט	3—5

ציין־טעכניק, גאלד־קראנען, בריקען א.א.וו. אין דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען=אינסטיטוט
בעהאנדלונג פון הויט קראנקהייטען מיט קוואַרץ (סאלוקס) ... ליכט־באהאנדלונג, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, מאסאזש א.א.וו.
קורצוועלן־בעהאנדלונג (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויף אפען ווינטער אין דער שטאט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5–7 אווענט

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
פאר הויט ווענערישע הויט-קראנקהייטן.
מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אורין.
קאנסיליום מיט ספעציאליסטען פון אינער־ליכע און נערווען־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער היל־קאבינעט קאסמעטיק.
— אפען פון 8 פריה ביז 9 אוונט. —
פון 11 ביז 12 פאר דאמען און פון 2 ביז 3 נאכמ.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— באזונדערע וואַרטע־צימער פאר פרויען —
הייזונג 3 ז.

א גערטנער
זוכט צו פערפאכטן פון 5 ביז 10 מארגעס לאנד מיט געביידעס
אפפערטען אונטער „Ogrodnik“ אין אדמ.

א בעקוועמע ארט צו שלאפען
פאר א יונגערמאן אדער פרויליין. צו דערוויסען זיך בושעזשינער 4, וו. 18 אויפ׳ן הויף, 1. איינגאנג, אפיצינע.

צו פערמיטען דעם זאל
אויף פיראמאוויטש 3 אויף בעלער אווענדען פער־זאמלונגען און אז. וו. צו ערפארען אויפ׳ן ארט.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט רוף איך אפ דעם אנאנס פון 29.11 ד. י. אין „נייעס פאלקסבלאט“, אז איך קויף פראטעסטירטע וועקסלען פון א געוויסען ראובן ברייטשטיין און ערקלער אז דאס איז געווען א טעות.
ע. יאקובאוויטש
נארוטאוויטש 5
פרייער - אנשטאלט.

א אינטעליגענטער יונגערמאן
מיט ערשטקלאסיגער פרע־זענטאציע, זוכט א פאסטען אלס רייזענדער. אפערטען אין אדמ. אונטער „מיכטיג“

Dr. med.
J. Sadokierski
סטאמאטאלאג
ספעציאל־ארצט פאר מויל־ און קיפער־כירורגיע
צאהנפלייש = קראנקהייטען
רענטגען־דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3–7.
פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83

בעקאנטמאכונג.
אויף שקאלנא 6, ווערט געעפענט
א רעכטסקאנסולטאנטען-ביורא
מיט ערשטקלאסיגע קרעפטען. עס ווערט געשריבען אלערליי ביטעס, קלאגעס, קלאגוזעס און רעקורסען. ספעציאליסט אין שטייער-ענינים, פיהרט אדורך אלערט אפעראציעס, ווי אויך איבערזעצונגען אויף פערשידענע שפראכען: אין ענגליש, פראנצויזיש, דייטש, פויליש, רוסיש אז״ו, קויפט אויס פאטענטען, אלעס ווערט פינקטליך און רעעל אויסגעפיהרט.
יעדען טאג פון 4—6 א זייגער ווערט ערטיילט אינ־פארמאציעס אין שטייער-ענינים אומזיסט. מיט די אלע אוי־בענדערמאהנטע פראגען זיך צו ווענדען אין רעכטסקאנסו־לענטען-ביורא שקאלנא 6
פ. ראזענצווייג, שקאלנא 6.
אויפ׳ן וואונש פון קליענט, קום איך אויך אהיים.

60 אנגאבע = סטאציעס בעקומט איהר אויף אונזער 5=לאמפיגען ראדיא=אפאראט
(ULTRAVOX)
מיט עקראן = לאמפ פאר 750 זל.
(אהן לאמפען). מיר שטעלען אריין אויף פראבע אפאראטען אומזיסט.
Polskie Radjo
Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4.

אויפפאדערונג.
אלע גלויביגע, וועלכע בעזיצען וועקסלען פון דער פירמע
י. לאנדוי, גדאנסקא 24
מיט דער זשירא ר. וויינטרויב פיעטריק. 20 ווערען געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צו קומען היינט, זונטאג, 5 א זייגער נאכמ. צו ערליך, צעגעלניאנא 14, כדי אנצונעמען א געמיינזאמע אקציע און איבערגעבען דעם ענין דער פראקוראטור.
י. ערליך
צעגעלניאנא 14.

צאהן=ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4–7־ן

BERLITZ SCHOOL
מלוכה׳ש אנערקענט.
נייע פראקטישע שפראכען=קורסען
With English the wide world is open to you!
Le francais na pas de frontieres!
In Lodz ist Deutsch unerlässlich!
לעהרער זענען געבוירענע ענגלענדער, פראנצויזען, דייטשע א.ז.וו.
קאנווערזאציאנס-מעטאדע. שנעלסטע רע־זולטאטען. קליינע גרופען פון 3 ביז 6 פערזאן. פריוואט-לעקציעס. איינשרייבונגען פון 2-טען ביז׳ן 5-טען דעצעמבער פון 12 ביז 1.30 נאכם. און פון 6 ביז 7 אוונט.
נאר פיעטריקאווער 39, פראנט.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעראמסקיגער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר	3½—4½
ד״ר פערשנער קינדער-קראנקה.	9—11 5—4½
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד״ר לובינש הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד״ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד״ר שפיראמסקי פרויען-און געבורטס-הילף	3½—4½

ציין-טעכניק, שפראך-שטערונגען ... אין פעקסען-שטעלן, קינסטליכע גערג-ציין-בעשטעל. אוי... עלעקטריזאציע, מאסאזש. ... א.א.וו.
אימפונגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען=אינסטיטוט.
ד״ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג
ציין-ארצט 10—1 5—6
קינסטליכע ציין, קראנקען, פלאמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך פאר ... און ...

Dr. med. E. GUTMAN
קינדער=קראנקהייטען
האט זיך אריבערגעצויגען אויף:
פיעטריקאווער 11, טעל. 173-00
(זאוואדזקא 1) נעמט אן פון 11–12 און 4–5 נ״מ

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינפון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען=פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: אויפער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.